

WESTERN ROMAN
LASO
Cijena 6.000 dbroj 820

YU ISSN 0353-2399

9 770353 239006

W. C. Tuttle

ISTJERIVACI PRAVDE

W. C. Tuttle

ISTJERIVAČI PRAVDE

**VJESNIKOVA
PRESS
AGENCIJA**

Glavni i odgovorni urednik: Milivoj Pašiček

Izdavač: NIŠPRO VJESNIK (v. d. predsjednika RO NIŠPRO Vjesnik
Vladimir Slijepčević)

– OOUR Informativno-revijalna izdanja (direktor Božidar Radman)

Predsjedavajući Savjeta: dr. Ivan Krtalić

Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb, Avenija bratstva i
jedinstva 4

Telefoni: 041/526-099, 515-555 i 519-555

Telex: 21 121 YU VSK

Kolegij redakcije: Berislav Grabušnik (graf. ur.), Marija Jurela (ured-
nica), Pavle Lugarić (zamjenik gl. i odg. urednika), Milivoj Pašiček, Bi-
serka Pupavac (pomoćnik gl. i odg. urednika)

Tisak: OOUR Štamparska proizvodnja

Urednik: Ana Hrastović

Grafički urednik: Ivica Bartolić

W.C. Tuttle: Istjerivači pravde

Naslov originala: The tin god of Twisted River

Copyright: VPA

Recenzija: Tomislav Odlešić

Prijevod: Marijan Krmpotić

Laso broj 820 izlazi 30. 6. 1989.

u nakladi od 60.000 primjeraka

I

Gradić Calumet drijemao je pod zaparom ljetnog sunca. Ulice mu bijahu uzane i prašnjave. U to poslijepodneвно doba dokoni su kauboji izvaljeni u nag-nute stolice u hladovini ispred saluna »Ten Bar« dremuckali i čekali, neće li naići netko dovoljno naivan da im plati piće. Kroz otvorena vrata saluna zaudaralo je na ustajalo pivo i čuli su se glасovi pokeraša koji su bučno raspravljali, da li je to pošteno da netko dobije tri asa u jednom dijeljenju.

Sa sjevernog kraja, cestom su u grad umorno jahala dva jahača. Iscrpljeni konji klipsali su vukući noge po prašini. Prvi je jahač bio visok i mršav, preplanula i upala lica s orlovskim nosom i širokim usnama, a po njegovoj izgužvanoj, oznojenoj, izbljedjeloj košulji i zgrbljenim leđima moglo se zaključiti da dolazi izdaleka.

Njegov pak drugar bijaše osrednja rasta i širokih ramena, te dostatno krivih nogu da mu dobro pristaju uz obli trbuh

konja. Crte njegova lica bijahu više ili manje pravilne, a plave mu oči sa svojim nevinim izrazom bijahu u neskladu s njegovom krupnom i neobičnom pojavom.

Njihova je odjeća prkosila svakom opisu. Glave su pokrili iznošenim sombrerima s velikim mrljama od znoja oko klempavih oboda.

Kad su ih ugledali, kauboji što su dremuckali na trijemu saluna »Ten Bar« podigli su lije-no glave.

— Neka me vrag odnese, ako to nije Hartley sa Sleepyem Stevensom — promrsio je pospano jedan kauboj. Ustao je i polagano se nalaktio na ogradu trijema.

Hashknife Hartley iskrivio je usta u širok osmeh čim je zastavio konja na privezištu. Sjahao je, lijeno zijevnuo, te se na ukočenim nogama popeo na trijem saluna, dok se Sleepy gegao za njim na svojim krivim nogama.

— Zdravo, Hashknife!

— Zdravo Eddie, stari lišće. Kako si, Omaha? Bogami, pa tu je i moj stari znanac Peppermint — pozdravljao ih je redom Hashknife. Rukovali su se srdačno s Hashknifeom i okupili se radoznalo oko Sleepyja koji je u njih gledao treptavim očima.

— Upoznaj me sa svojim prijateljima, Hashknife — reče Sleepy.

— Gdje si samo pokupio tu bucmastu protuhu? — u smijehu upita Omaha Hashknifea, pa lupi Sleepyja po plećima da je sve zvonilo.

— Eh, vidio sam ja već vaša lica na tjeralicama — odvrati mu Sleepy koga su ujele za srce Omahove riječi.

Neki nadobudni kauboj poskoči kao da će udariti Sleepyja koji mu se vješto izmaknuo, te hitro umaknuo u salun. Za njim nahrupiše i ostali.

— Dugo te nismo vidjeli, Hashknife — reče Eddie, ne skidajući očiju sa Sleepyja koji je buljio u zrcalo iznad šanka ne bi li opazio ispod oka tko će od njih prvi potegnuti revolver i zapucati na njega.

— Šest mjeseci. Od ožujka — reče Hashknife, te skine s glave sombrero i obrisa rupcem lice.

— Točno. Stari me je Sibley pitao kad ćeš se vratiti?

— A što hoće? — upita ga Hashknife.

— Ima pismo za tebe. Kaži svom prijatelju Sleepyju da popije koju čašicu s nama — reče Eddie.

— Nije on moj prijatelj — u šali će Hashknife.

— Želiš me rasplakati? — posprdno će Sleepy.

— Što je krivonogom? — upi-

ta Peppermint Hashknifea.

— Ništa. Pravi se važan — objasni mu Hashknife.

— Ostaješ li dugo?

— Ne, ne ostajem. Smrt čovjeka ovdje lako pokosi.

Čim su istrusili dvije-tri čaše viskija, otkravilo im se srce i Sleepy se čak raspoložio, pa se sa svima prijateljski izrukovao. Čim su ponovo bili uspostavljeni srdačni odnosi, Hashknife je odlučio da pođe do poštanskog ureda po svoje pismo.

Pisma su rijetko stizala do Hashknifea i Sleepyja, jer su neprestance bili u sedlu, a nisu ni imali nikoga tko bi im pisao. Samo kadikad znali su se u nekom mjestancu zadržati dulje od mjesec dana. Obojica su bili vrsni kauboji, pa su posla mogli naći gdje su htjeli ali njih je stalno kopkala radoznalost i nisu nikako mogli odoljeti želji da vide što se skriva iza daleka obzorja, s druge strane brda, onkraj velikih šuma i na suprotnoj obali dubokih rijeka. Zaklinjali su se u boga da traže mirno i ubavo mjesto gdje bi se mogli skrasiti za cijeli život i odmoriti umorne kosti u spokoju dok im ne dođe smrtna ura. Međutim, kleta sudba bi ih nanijela na krvav trag koji bi ih doveo u krajeve u kojima je bilo svega više doli mira i spokoja. I obojica bijahu u duši fatalisti i bili su uvjereni da im je takva sudbina zapisana u zvijezdama, te da su oni samo instrumenti ruke što ispisuje sudbine.

— Ako ti je zapisano da ćeš odapeti od upale pluća, zacijelo nećeš poginuti od olovnog zrna — običavali su ponavljati jedan drugome.

Čim su izašli iz saluna »Ten Bar«, zakročili su ulicom prema poštanskom uredu.

— Znao sam da ćeš kad — tad doći. Pismo te čeka još od travnja — kazao je stari poštari Hashknifeu pošto su se pozdravili i rukovali.

— Upljesnivilo se već, a? — nasmiješio se Hashknife, pa zaškiljio očima u poštanski žig na omotnici. — Tko li mi to piše iz Arapaho Citya? — iznenađeno će Hashknife.

— Odgovor ćeš naći u pismu — reče mu mudro Sleepy.

Hashknife je pročitao pismo nekoliko puta prije nego li ga je spremio natrag u omotnicu.

— Što piše? — upitao ga je Sleepy kad su ponovo ispali na ulicu.

— Bez veze. Čitaj — reče mu Hashknife.

• Pismo je bilo načrčkano mekanom olovkom na običnom listovnom papiru, bez potpisa. — Gospodine, štetit će vam zdravlju dodete li amo za upravitelja ranča HL, pa vam savjetujemo da se držite što dalje od nas — stajalo je u pismu. Sleepy je složio pismo natrag u omotnicu i vratio ga Hashknifeu.

— Gdje ti je taj tvoj Arapaho City — upitao ga je ravnodušno Sleepy poslije kraće šutnje.

Hashknife potrese glavom.

— A što ti misliš o toj poslatici?

— Netko te zeza — odvrati mu Sleepy.

— Hmm. Idemo do šerifa — reče kratko Hashknife.

— Što će ti šerif? Zar ćeš podnijeti tužbu? — Začudeno će Sleepy.

— Možda on zna gdje je taj

usrani Arapaho City? — reče Hashknife.

— Je li, bogati, zar si ti to pismo uzeo zaozbiljno?

— Ne odveć ozbiljno, drugar, ali ne i odveć neozbiljno. Ja, na-prosto, hoću znati tko je taj klippan kome bih ja smetao na ranču HL, jer za taj ranč ja nikada nisam ni čuo.

— Znaš li ti onu priču o mački koja je bila odveć znatiželjna?

— Ako se propitam, to nikome neće naškoditi.

— Neće, ako se zaustaviš samo na propitkivanju, ali poznajam ja tebe...

Šerif, Abe Gleassn iskreno se razveselio što ih vidi.

— Udite, udite okorjele skitnice — pozdravio ih je šerif kada su Hashknife i Sleepy zastali na pragu njegova ureda.

Rukovali su se. Krupni se šerif cerekao od uha do uha.

— Dugo se nismo vidjeli, očiju mi — reče Hashknife dok je naslanjao stolicu uza zid, pa doda:

— Kaži, čovječe, imaš li mnogo posla?

— Iskreno govoreći, nemam, Hashknife. Već šest mjeseci nikoga nisam strpao u zatvor — odgovori mu šerif, zatim ga upita: — A koje je dobro vas donijelo ovamo. Boga mi, udebljali ste se kao svinje!

— Samo se prežderavamo. Nema više razbojnika, nema posla. Hashknife i ja odosmo uskoro u mirovinu — uz osmijeh mu otpovrgne Sleepy.

— A i niste za drugo — naru-gao im se šerif, pa se okrenuo prema Hashknifeu i zapitao ga:

— A kamo ste pošli?

Hashknife je namatao cigare-

tu. Kad ju je zapalio, podigao je glavu i zagledao se u šerifa.

— Gdje je Arapaho City, Abe?

— Arapaho City! — u čudu je ponovio šerif. — Paa, nekih sto i pedeset kilometara sjeverozapadno odavde u kraju koji se zove Twisted River prema istoimenoj rijeci. To ti je govedarska selendra, pravo da ti kažem, bogu iza leđa, ali ispaša je dobra.

— Imaš li knjigu s popisom žigova, Abe?

Serif skine sa police knjigu, a Hashknifeu nije dugo trebalo da pronade da se gospodar ranča HL zove Hank Luden. Žig su sačinjavala početna slova imena njegova ranča: Hard Luck, a slova su bila slijepljena jedna uz drugo tako da je desna okomita crta slova H ujedno bila i okomita crta slova L.

— Je li se tamo netko zakrvio u zadnje doba? — upita Hashknife šerifa dok je vraćao knjigu na policu.

— Ne znam. Daleko smo mi od njih. Ne poznam im ni šerifa. Znam samo da se zove Pete Darcey. Hashknife, kaniš li ti doista poći tamo? — upita pomalo začuđeno šerif.

— Privlače nas sočni travnjaci. Sleepy i ja tražimo dobar ranč gdje bi se mogli skloniti pod stare dane — odvrati mu ozbiljno Hashknife.

— Svatko želi svoj dom. To je prirodno. Ali, radije kupite ovdje neki ranč. I ovdje se dobro živi.

— Znaš, Abe, dobio sam pismo u kojem mi javljaju da su našli nešto povoljno za nas. Razumiješ, nema smisla propustiti takvu priliku.

— A cijena?

— Nismo se još pogodili, ali čovjek nas čeka: kazao je Hashknife, te ustao i zijevnuo. Okrenuo se Sleepyju i dodato: — Sleepy, konje ćemo noćas u konjušnicu da se i mi jednom dobro naspavamo. Sutra ujutro krećemo.

— Vas dvojica kao da imate crve u guzici. Ne možete ostati ni dvadeset i četiri sata u jednom mjestu : prekori ih šerif.

— Oprosti, Abe, ali čovjek nas čeka : pravdao se Hashknife. Dok su se vraćali po konje prema privezištu, Sleepy je zašklijio s oba oka u Hashknifea i potresao zdvojno glavom.

— Ma što si ti to njemu tamo nadrobio, čovječe, da mi ne bismo željeli propustiti dobru priliku. Kakvu priliku? Sudeći po pismu koje si dobio, priliku da dospijemo pod ledinu. Tko tebe tamo čeka? Zar tebi nije jasno da je to pismo napisano u travnju, a mi smo sada pri kraju kolovoza?

— Sve je to tako kako ti veliš, Sleepy. Ali, ne zaboravi, neke ljude krasi bezgranično strpljenje — odvrati mu mirno Hashknife.

II

Četiri dana poslije Hank Ludden je jahao na svom vitkom šarcu preko brda u pokrajini Twisted River. Vinčesterku je držao preko krila, dok je oštrim očima virio oko sebe ispod svog klempava sombrera.

Ludden bijaše krupna ljudina, premda su mu godine pogrebile leđa. Duga mu se sijeda kosa pritisnuta sombrerom splela

u kovrdžama s gustom bradom. Nos mu bijaše malčice kukas, a oči zastrte kuštravim bujnim obrvama.

Zastajao je tu i tamo i očima bi šibnuo oko sebe. Očito, Ludden je znao kamo ide i što traži. Kad je dojahao podno sljemena brda, sjahao je, ispustio uzde na zemlju i pogledao u šarca.

— Slušaj ti, ni makac odavde. Jesi li me čuo?: strog je kazao šarcu. S vinčesterkom u ruci stao se verati uz strminu, pogledavajući za sobom u šarca koji je mirno stajao i naćulanim ušima promatrao svog gospodara.

Ludden je zaobišao vrh brda. Pomno je pazio da se ni slučajno ne izloži pogledima iz doline na sunčanom obzorju neba. Kad se dovukao do vrha, skutrio se iza hrbati stijenjaka. Nije znao da je šarac pošao za njim, stajući sam sebi na uzde, ali i podižući nogu s njih prije nego što bi zakoraknuo dalje.

Dopuzavši do vrha brda, Ludden je provirio preko ruba hrbati. Pod njim, obronci brda obrasli u sipražje i drač strmo su se spuštali u udolje do proplanka gdje je nekada bila rančerska brvnara. Stari štagalj, ili bolje njegovi ostaci, još su se nazirali pri kraju čistine.

Gotovo u sredini čistine bio je trošan, klimav koral ograđen koljem. U njemu se vrzlo krdo junaca koji su se gurakali dok su tražili izlaz. Pred klimavim vratima korala dva su muškarca bila sagnuta nad riđim juncem kojeg je treći muškarac držao svezana lasom. Podalje od njih plamsala je vatrica, gotovo bezdimna na rijetkom gorskom zraku.

Ludden se namršito kad ih je ugledao. Njegovi kvrgavi prsti stisnuli su vinčesterku.

— Prokleti gadovi: promrsio je kroza zube Ludden. Napeto je promatrao svaki njihov korak u nadi da će ih prepoznati po kretnjama. Ali, bili su mu predaleko. Jedan kradljivac stoke prišao je vatri. Nabacao je na nju granja, a zatim provjerio da li se željezo za žigostanje užarilo.

— Ne, nije. Nije se još usijalo. Privući ću se ja bliže k vama. Prepoznat ću ja vas — promrsio je sam sebi u bradu Ludden. U tom se trenu šarac iza njega oglasio prodornim njištanjem kad je u dolini ugledao konje kradljivaca stoke.

— Prokleta konjska budalo!
— Ludden je od srdžbe na šarca povikao toliko glasno da su ga i kradljivci stoke pod brdom mogli čuti. Dvojica su u tren oka sunula među uplašena goveda i izgubila su mu se s očiju. Treći je potrčao uz koral prema konjima kad je Ludden za njim opalio. Zrno je zaprašilo pod petama kradljivca stoke, a on je poskočio poput uplašena zeca.

Dok je još u sebi proklinjao šarca, Ludden je opazio da su kradljivci stoke uzjahali svoje konje, te zagalopirali prema guštiku.

Skočio je na noge. Potrčao je pokraj šarca. Stotinjak metara podalje kleknuo je na koljeno. Tri su kradljivca stoke u tom trenutku galopirala preko doline. Zapucao je za njima premda je znao da su mu odmakli predaleko.

— Dovraga, jednog sam pogodio — oduševljeno je izlanuo

Ludden. Ustao je i potrčao do šarca. S lijeve strane pod sobom vidio je dio ceste koja je išla u Arapaho City, a zatim je opazio jahača koji se primicao cesti. Podigao je vinčestrku o rame, a zatim je opet spustio. Nije bio siguran da li mu je na nišanu jedan od kradljivaca stoke, jer mu je šikara zaklanjala pogled.

Doći ćeš ti meni na nišan čim izbiješ na cestu : promrsio je Ludden sam sebi. Okrenuo je šarca ulijevo natrag uzbrdo na izbojak visok kojih dvije stotine metara.

* * *

Hashknife i Sleepy nisu broji- li sate dok su jahali u Arapaho City, što je značilo da se nisu ni odveć žurili. Krajevi kojima su jahali bijahu poprilično nena- pućeni i rančevi narijetko posi- jani, ali oni su sa sobom ponijeli dovoljno hrane za svoje skrom- ne prohtjeve.

– Taj nas čovjek čeka još od travnja, pa koji dan više ili ma- nje za njega ništa ne znači – ne- pomenuo je Hashknife suočen s prijekornim pogledima Sleepyja.

I dok su bez žurbe jahali pre- ko brda i dolina, danju su uži- vali na toplom suncu, a obnoć se divili zvijezdama na nebu, sve dok nisu izbili na prašnjavu cestu koja je vijugala prema Arapaho Cityu. Na izbljedjelu putokazu što se ustobočio na križanju i pokazivao prema sje- veru pisalo je velikim slovima: ARAPAHOCITY, a ispod toga neka je šaljivdžina načrčkala: – Ovdje će te zadržavanje sta- jati glave.

Hashknife se slatko nasmijao

kad je pročitao poruku.

– Zgodno Sleepy, zar ne? Možda bi nam bilo najbolje da projašimo ovuda a neka se za- drže oni koji su se rodili pod sretnijom zvijezdom od nas.

– Bit ćemo sretni, projašimo li ovuda s glavom na ramenu – reče malodušno Sleepy.

– Umukni, Sleepy. Mi smo u gostoljubivoj zemlji : reče Hashknife, te potegne uzde. Poslije kojih stotinjak metara ponovo je zaustavio konja. Podigao se uspravno u sedlu, uprijevši se nogama u stremene. Očima je prebirao po okolišu. Sleepy za- škilji u Hashknifea.

– Što te muči, Hashe?

U tom su trenutku čuli pu- canj iz puške u daljini.

– Ništa, samo taj pucanj – odvrati mu zamišljeno Hashknife. – Ako pucaju u nas, onda nas strijeljaju iz velike da- ljine. No... to vjerojatno netko hrani lešinare.

Ponovo su krenuli i ponovo su čuli odjeke još dva hica.

Tripud bog pomaže – nasmi- ješio se kiselo Hashknife, šiba- jući očima prestrašeno okolinu.

– Što sad možemo? Po svoj pri- lici ulazimo u civilizaciju.

Kaskali su po zavojitoj pra- šnoj cesti. Kojih stotinjak meta- ra dalje, cesta je pod ostrim ku- tom sjekla udesno prema vrhu brda. Ulijevo i ispred njih uzdi- zao se nazubljeni hrbat s ni- skim sedlom, a iza njega oštri bregoviti vrhunci što su stršili u nebo poput vitkih tornjeva stol- ne crkve.

Iznenada, neki je konjanik ispao iz šipražja stotinu metara ispred njih. Uska cesta probija- la se između visoka grmlja dra-

ča s bodljivim grančicama, a sunce im je gotovo izravno bolo oči.

Sve se zbilo u trenu. Konj je u luku preskočio cestu, a konjanik se naglavačke strmoglavio sa sedla u prašinu na sredini ceste. Pod njim se začas ukazala lokvica krvi. Konj je kao munja sunuo preko ceste u žbunje, pa Hashknife i Sleepy nisu mogli uočiti ni boju njegove dlake.

Pravi pakao – izustio je zgranut Hashknife.

– Svakako, sudeći po vrućini. A što se zapravo dogodilo, Hashknife? – upita ga Sleepy.

– Ne znam točno. Sunce mi je udaralo u oči. Ali, čini mi se da je neki konj pretrčao u hipu preko ceste, ispustio konjanika i pobjegao.

– Drago mi je što si vidio isto što i ja. Inače bih mislio da vidim prividenja. Hajde da ga pogledamo izbliza. Hoćeš?

Podboli su konje i pošli prema mjestu gdje je ležao konjanik u lokvici krvi. Nisu stigli ni do pola puta kadli Hashknifeu gotovo poleti sombrero s glave. Čuli su oštar pucanj s vrha hrbata. Hitro su skrenuli konje u žbunje visoka šipražja uz cestu. Nisu se usudili zastati da vide tko puca za njima. Sagnuli su se u sedlu da zaštite lice da im trnovito granje drača ne izgrebe obraze ili izbode oči. Grabili su u galopu dok su olovna zrna zviždala oko njih sve dok Ludden nije ispucao i zadnji metak iz puške.

Na sreću dohvatili su se gudurice prije nego što je Ludden ponovo napunio vinčesterku, i za nekoliko minuta izbili su ponovo na cestu iza velike okuke,

ali dovoljno daleko da ih Ludden više nije mogao vidjeti.

– To ti se zove topao doček – zadihano će Sleepy dok je Hashknife pregledavao rupu od metka u kruni svog sombrera.

S njihove desne strane ponovo je odjeknuo još jedan pucanj i obojica su nagonski spustili glave i zgrbili leđa.

– Sad mi je svega dosta! – otpuhne Sleepy s gađenjem. – Bježimo odavde!

– Ne moraš me nagovarati: odvрати mu Hashknife kad su udarili u galopu niz cestu.

Nisu ni slutili da im je Ludden za petama. Pucao je sa sedla svog šarca koji se trznuo kad je Ludden potegnuo okidač pa je stoga Ludden i promašio Hashknifea, probivši mu samo sombrero.

Ludden je vidio da je jedan kradljivac stoke pao sa sedla, ali nije bio zadovoljan što je pogodio samo jednoga. Stoga je okrenuo šarca niz brdo i udesno prema cesti, pokušavajući da ustrijeli još kojega od one dvojice koji su mu pobjegli.

Cesta je ulazila u Arapaho City s juga, ali Hashknife i Sleepy spustili su se sa ceste na kolski put koji je vijugao oko trošnih kuća nekog ranča. Zaobišli su tako grad sa zapadne strane i ujahali u njega sa sjevera. Sjahali su uz prvo privezište.

Oprezno su provirili iza ugla i promatrali glavnu ulicu. Pokraj njih bila je gostionica Pekin, a iz njezine kuhinje širili su se zamamni mirisi hrane koji su im draškali nosnice. S druge strane ulice bila je gradska ko-

njušnica s velikim pojiлом usred blatnjave lokve. Niže niz ulicu, na istoj strani, vidjeli su kovačnicu, poštanski ured i nekoliko saluna, a na suprotnoj strani Hotel Arapaho, mesnicu, stanicu poštanske kočije, trgovinu mješovitom robom, ljekarnu i šerifov ured.

Nekoliko teretnih kola i osedlanih konja strpljivo su čekali uz privezište na glavnom trgu.

Hashknife i Sleepy ušli su u gostionicu »Peking«, gdje im se s kuhinjskog praga nasmiješio i naklonio sićušan Kinez. Prišao im je i pokazao im prazan stol.

— Što hoće jesti? Puno govedina, svinja, teletina, pržena slanina i jaja. Juhu? Juha danas dobra.

— Slaninu s jajima za mene — reče Hashknife, a Sleepy samo kimne glavom u znak da i on hoće isto.

— Dva puta slanina i jaja. Vrlo dobro — reče Kinez. Čim se Kinez odvukao u kuhinju, u gostionicu je ušao još jedan gost. Oštro je odmjerio Hashknifea i Sleepya i sjeo za stol uz vrata. Bio je snažan, krupan čovjek, kose prošarane sjedinama i otužnih očiju na izboranom licu. Na sebi je imao izblijedjelu plavu košulju i traperice, te čizme s visokim petama. Opasao mu je visio nisko uz bok pod težinom revolvera u koricama koje su bile privezane kožnatim remenčićem za bok.

Kinez je žustro izašao iz kuhinje i pošao prema novodošlom gostu koji mu se dobrohotno smiješio.

— Dobal dan, šelife. Hoće on juha? — upitao ga je Kinez svo-

jim nespretnim engleskim jezikom.

— Slaninu s jajima, molim.

— Doblo. Jaja jako dobra danas.

Hashknife se zagledao u lice šerifu... Peteu Darceyu. Možda je teška šerifska služba urezala te duboke bore u njegovo lice, pomislio je Hashknife.

Pošto je jednim kratkim pogledom odmjerio Hashknifea i Sleepya, šerif ih više nije počastio svojim pogledom i pažnjom. Smrknuta lica gledao je kroz otvorena vrata na osunčanu ulicu.

Čuli su nečije korake na drvenom nogostupu. Šerif podigne glavu i zagleda se u Hanka Luddena koji je upravo bio prekoračio prag i ušao u gostionicu. Teško je disao kao da je dotrčao. Klobuk je držao u ruci.

— Znao sam da si tu kad te nisam našao u tvom uredu — zadihano će Ludden, uprijevši se rukama o stol. — Zatekao sam trojicu kradljivaca stoke u žigosanju ukradenih junaca na ranču U6. U koralu su imali desetak grla i upravo su se spremali da im udare novi žig. Moj mi je šarac sve uprskao. Zanjista je. Kradljivci su se razbježali kao zečevi, ali jednog sam dohvatio. Sravnio sam ga sa zemljom istočno od gorja Rocks. Druga dvojica pokušali su ga pokupiti, ali potprašio sam im pete. Čini mi se da su odjahali u grad. Jednog sam skoro poslije ustrijelio, ali šarac mi se uzjogunio pa sam ga promašio.

Šerif je ustao od stola i pošao prema vratima, a Ludden je išao za njim dok su Hashknife i

Sleepy pognutih glava svu svoju pažnju usredotočili na Kineza koji im je donio naručeno jelo.

Kinez je bacio letimičan pogled za Luddenom i šerifom dok su izlazili iz gostionice.

– Podijeli i šerifovu narudžbu, Charley.

On sad više nema vremena za jelo, a nama će dobro doći – dobacio je Hashknife za Kinezom.

– Da, da, dobro, vrlo dobro. Šelif ode blzo.

– Hvata kradljivce stoke, Charley.

– Oh, oh, kladljivci stoke! Onaj drugi biti Hank Ludden. Poznati ga. Vlo dobal čovjek.

– Stočar? – upita kratko Hashknife.

– Ahaa. Nekad imao mnogo klava. Možda sada ne tako mnogo.

– Zar ih je prodao?

– Ne plodao mnogo. Mnogo klava otišlo u izgubljeno. Lazumljeti? Klave se mnogo gube zadnje doba. Nitko uhvatiti kladljivce. Netko njegov lanč zvati Loša sleća. Ah, za Hard Luck, lazumiješ. Hahaha, jaja plepečena!

Kinez je žustro okrenuo natrag u kuhinju dok su se Hashknife i Sleepy, zaškiljivši značajno jedan u drugoga, bacili s tekom na pečenu slaninu i jaja kao da su utekli iz gladi.

– Zamisli, konj mu se trgnuo i on je stoga promašio. Tom njegovu konju dugujem balu sijenice iz puke zahvalnosti – reče Hashknife punim ustima.

– A što nas tek sutra čeka! – gotovo plačnim glasom zavapio je Sleepy dok je rezao slaninu.

– Šerif je odviše tužan i utučen da bilo što učini, a meni nije ni na kraj pameti da ponovo natrčim na nišan Luddenu, na mirnom ili nemirnom konju.

Kinez je ponovo došao do njihova stola i donio tanjur s prženom slaninom i jajima koje je bio naručio šerif.

– Šerif je dobar čovjek, zar ne Charley? – upitao je Hashknife Kineza.

– O da. Vlo dobal čovjek. Ali biti predugo šelif.

– A tako! Ali i Hank Ludden je također dobar čovjek, zar ne?

– zanimalo je Hashknifea.

– O da, gospodine.

– Dobar prijatelj šerifa?

– Možda. Ne znam. Sletni Joe oženio se Luddenovom kćerli – kaže Kinez.

– Što? A tko je taj Sletni Joe?

– Pomoćnik šelifa.

– Već su dugo u braku, Charley?

– Pet mjeseci. Ludden bio plotiv mislim. Još kave?

– Da, molim. Kuhaš dobru kavu, Charlie – pohvali ga Sleepy.

– Ja se zovem Pet Lee – ispravi ga Kinez.

– Irac? – ozbiljnim glasom upita Hashknife.

– O da, sve isto ilski – nasmiješio im se značajno Kinez prije nego što je odgegao natrag u kuhinju.

– Bože, veličanstvena li je ovo zemlja! – izjavio je svečano Hashknife. – Prvo ti napišu prijeteće pismo, zatim pucaju u tebe iz čista mira, a Kinezima daju imena irskih svetaca.

– Da imamo imalo soli u glavi, odmah bismo odmaglili odavde. Ovdje samo možemo

zaraditi nadgrobni spomenik – upozorio ga je Sleepy pomalo ustrašenim glasom.

Hashknife se na to slatko nasmejao. Potresao je glavom.

– Bit će nam onako kako nam je zapisano u zvijezdama. Danas smo šerifu pojeli njegov ručak. Tko zna što nas još čeka?

III

Iz gostionice, Ludden i šerif, pošli su u šerifov ured. Šerif je bez riječi uzeo pušku sa stalka, te pošao prvi u konjušnicu.

– Idemo sami – rekao je šerif kad su uzjahali.

– Tko su ona dvojica u gostionici, Pete – upita ga Ludden, misleći na Hashknifea i Sleepyja.

– Nemam pojma – odvrati mu kratko šerif.

– Gdje je Joe? – upitao je šerif konjušara prije nego što su izjahali iz konjušnice.

– Rekao je da ide na ranč »Five Box«.

Ludden se smrknuo čim je šerif spomenuo ime Joea Lanea, svog pomoćnika. Ludden nije baš volio Joea Lanea koga su svi u Arapaho Cityu zvali Lucky Joe, jer je bio poprilično naočit momak za kim su sve djevojke uzdisale u gradu.

Poslije smrti žene koja je umrla pri porodu, Ludden je živio sa svojom lijepom jedinicom Mary. Kad je Mary navršila osamnaestu, Lane je na nju bacio oko i počeo joj vatreno udvarati. Ludden mu je otvoreno rekao da je nerado viđen u njegovoj kući i opomenuo ga da mu se ne mota oko kćeri. Joe

pak, smireno je odvratio Luddenu da namjerava Mary uzeti za ženu i da ga Luddenovo osobno mišljenje o njemu, Joeu, ni najmanje ne zanima.

Mary Ludden bijaše stasita djevojka, prava ljepotica duge kestenjaste kose i poprilično svojeglava. Kako je Ludden bio protiv njezine udaje za Lanea, Lane ju je jedne noći ugrabio i ona je s njim pobjegla iz očeve kuće. To je zaboljelo i uvrijedilo Hanku Luddena, a i njegova pobratima Armadilla Jonesa koji je također obožavao Mary kao da mu je rođena kći. Otada Ludden s Mary nije progovorio ni riječi.

Mary i Lane nastanili su se u Arapaho Cityu, a Ludden se pravio da ih ne pozna.

Svi su to znali u gradu, a oni najstariji i najmudriji samo su tresli glavama i govorili da je to još jedan znak zle sreće po kojoj je ranč Hard Luck i dobio ime.

Kada su ga Hank Ludden i Armadillo Jones kupili, dali su za njega zadnji cent svoje ušteđevine, ali i njima je otada sve pošlo naopako kao i bivšim vlasnicima ranča. Umjesto dobitka, radili su s gubitkom. Jer, unatoč danonoćnom i pozornom nadzoru, stado im je bivalo sve manje i manje poslije svakog okupljanja goveda iza ljetne ispaše.

Šerif i Ludden izjahali su zajedno iz grada. Mnogo je znatiželjnih očiju vidjelo Luddena kada je ujahao u grad, i svi su se pitali što se to tako važno dogodilo što je natjeralo Luddena da prekorači prag šerifova ureda kad je cijeli grad znao da Ludden ne voli zalaziti u šeri-

fov ured jer bi mu bilo neugodno da tamo slučajno natrapa na svog zeta, šerifova pomoćnika, Joea Lanea.

— Ni pogledao ga nisi, veliš?

— upitao je šerif Luddena dok su galopirali prašnjavom cestom u podbrežje gorja Pinnacle.

— Nisam. Vidio sam kad je pao sa sedla. Još leži tamo na otvorenoj cesti.

Šerif je samo kimnuo glavom. Pošto mu vide lice, računao je šerif, možda će znati tko su i ona druga dvojica kradljivaca stoke kojima je uspjelo da umaknu Luddenu. Zakrenuli su iza odrona čim su izbili do podnožja brda. Nedugo zatim Ludden se podigao na sedlu i pokazao šerifu rukom niz cestu.

— Eno ga. Leži na istom mjestu gdje je i pao.

Ugledali su na sred ceste ispruženo tijelo pokriveno tankim slojem prašine. Sjahali su. Dok su mu se primicali, sjene lešinara što su nisko kružila nebom padale su na dio ceste što se ispružila između njih i mrtvaca na cesti. Šerif je smrknuto bacio pogled u nebo i nešto kroz zube opsovao. Prišao je ubijenom, kleknuo na jedno koljeno u prašinu na cesti i okrenuo ga na leđa da mu vidi lice.

Ludden je iznenada ispustio oštar krik duboko iz grla. Ustuknuo je korak kao da je dobio udarac u lice. Trgnuo je glavom i zagledao se bez riječi u šerifa.

Pred njim u prašini na cesti ležao je već napola ukočeni Lucky Lane, pomoćnik šerifa, muž njegove kćeri Mary i njegov zet.

— Pete... Isuse bože! ... Luddenu su ruke podrhtavale dok je skidao sombrero s glave i golom rukom brisao hladan znoj što mu je orosio čelo.

— Pete, pa to ne može biti! — promuklo je zavapio Ludden. — Ma, otkud tu Joe Lane...

— Ne znam, Hanke, ne znam, ali tu je i mrtav je — tihim mu je glasom odgovorio šerif.

— Pa... ja to... ne razumijem... Pete — mucao je zgranuti Ludden.

Šerif je stisnuo vjeđe dok je proučavao lice svog pomoćnika dok su Luddenove oči skamenjeno buljile u prazno. Ustrijelio je muža svoje kćerke, Mary. Prvi put otkako je upoznao Lanea, učinilo mu se da mu je taj momak što je ležao mrtav pod njegovim nogama, ipak bio prirastao srcu.

— Hanke, reci, ne lažeš li ti meni?

— Što da ti lažem?

— Možda ipak nisi zatekao Joea s kradljivcima stoke.

Ludden je polagano zatresao glavom kao da se želi otresti neugodnih primisli.

— Bio je s njima, Pete. Zar misliš da bih ja ubio muža svoje kćeri samo tako? Možda sam bio odveć sebičan, ali nikada toliko zao da bih ga ubio. Nisam... nisam... časti mi... nisam ga ni prepoznao.

Šerif je sada bio na redu da otužno zakima glavom. Poznao je predugo Luddena kao čestita i časna čovjeka, pa nije imao razloga da mu ne vjeruje.

— Znam kako ti je Hanke. Ne bih htio biti u tvojoj koži. I mene to boli, vjeruj mi. Ja sam volio Joea Lanea. Oh, zaboga, zašto

se ljudi upuštaju u takve čine, Hanke? Joeu nije bila sila da krade stoku. Imao je kod mene pristojnu plaću od koje je mogao lagodno živjeti.

— Nisam bio prema njemu pravedan. Možda mi se htio na taj način osvetiti, Pete.

Šerif je ponovo zamišljeno zakimao glavom.

— Neće biti tako, Hanke. Joe nikada nije prozborio niti riječi protiv tebe... barem ne preda mnom. Jesi li siguran da su krali tvoju stoku i prežigosavali je?

— Ne, nisam, Pete, ali krali su. Čestiti ljudi ne zatvaraju tuđe junce u napuštene korale. Ne pale vatru u zaklonu da bi na njoj usijali željezo za žigosanje, i ne bježe glavom bez obzira čim čuju prvi njištaj nekog konja... ako im je savjest čista.

— Ne, svakako, ne, Hanke. Imaš pravo — potvrdio mu je šerif, pa se zamislio, a malo zatim upitao je Luddena: — Hoćeš li da ja kažem Mary što se dogodilo, jer netko joj mora katkad kazati... a ti i ona...

— Kaži joj ti, Pete, molim te. Kako da joj ja kažem da sam joj ubio muža?

— Dobro, Hanke, kako želiš. Volio sam Joea kao da mi je rođeni sin, ali ne krivim te za njegovu smrt. Ako je krao, dobio je što je zaslužio. Tako je valjda moralo biti.

— Hoćeš da se vratim s tobom u grad?

— Nemoj. Idi kući, smiri se. Ja ću sve srediti i bez tebe što budem mogao bolje.

— Hvala ti, Pete i doviđenja — reče Ludden i pruži mu ruku.

Ludden je dobro znao što će Mary o njem misliti kad joj šefir

saopći da je Joe mrtav... i da ga je ubio njezin otac.

Zar sve to nije samo nesretan slučaj?

Dok je Ludden o tome razmišljao, izbio je na stazu kojom su kradljivci stoke pobjegli iz korala kad je na njih zapucao Ludden iz svoje vinčesterke, pa izjahao na čistinu. Mala vatrića bila je ugašena i razgažena, a koral je zjapio prazan. Čak su i tragovi kopita junaca u njemu bili pometeni. Pomno je pregledao cijelo dvorište, ali na svoju nesreću nije našao ništa što bi mu moglo poslužiti kao dokaz da su kradljivci stoke tamo doista prežigosavali junce samo nekoliko sati prije toga.

Popeo se zatim ponovo na vrh brda i stao na isto mjesto odakle je prvi put ugledao kradljivce stoke, dolje oko korala. Sporim koracima odjahao je niz obronke prema ranču Hard Luck, sjeverozapadno od Arapaho Citya.

Ranč HL bijaše skromno govedarsko gospodarstvo. Kuća je bila sagrađena na niskom izbojku brijega koji se zabio u zelenu dolinicu poput pramca nekog broda. Iza te malene brvnare dvorište se uzdizalo prema kosini obrasloj u šikaru. Spavaonica za služinčad i staja bijahu od neotesanih debala, neoličenih i nagriženih od zuba vremena, polugnjilih od vlage i sunčeve jare. Golem hrast štitio je sjenom pročelje kuće, a u dvorištu ponosno se uvis uzdizalo nekoliko vitkih jablanova.

Armadillo Jones čučao je na petama u sjeni staje i popravljao staru i istrošenu ormu kada je Ludden bez riječi i poku-

njeno projahao pokraj njega prema koralu.

Armadillo Jones bijaše čovjek malena rasta, mršav, žilav, naborana lica koje je krasio stršeći brk. Glava mu je bila kao jaje, bez ijedne vlasi, nos prevelik za njegovo usko lice na kojem su sjala dva siva oka duboko usađena u lubanju.

Ispljunuo je sažvakan duhan i kimnuo glavom prema svom ortaku dok ga je promatrao oštrim okom kako mu prilazi.

Ludden je čučnuo uz Armadilla.

— Zatekao sam na djelu tri kradljivca stoke kod ranča U6 — reče Ludden muklim glasom.

— Jednog sam pogodio. Pao je sa sedla na cestu podno gorja Pinnacle.

— Je li? A koga?

— Joea Lanea.

— Oh, ne zaboga!

— Baš njega.

Dugo nisu pogledali jedan drugoga u oči. Šutjeli su. Ludden je piljio u zemlju. Armadillo je stisnutih čeljusti žmirkao očima po dvorištu dok je prstima grčevito stiskao tkaninu svojih traperica na koljenima.

— Sirota Mary: izustio je napokon, vrlo tiho.

— Zle je sreće.

— Prokleta zle!

Ponovo su zašutjeli. Napokon, Ludden se uspravio i rekao: — Idem u grad. Što prije se suočim s Mary, to bolje.

— Imaš pravo. I tako nemamo ništa za večeru : reče malodušno Amarillo.

IV

I dok se šerif vraćao u Arapaho City s tijelom svog pomoćni-

ka preko sedla, a pokunjeni Ludden išao prema ranču Hard Luck, krvava se svađa zapodjela na drugom kraju doline Twisted River... na ranču Scottya McLeoda.

Malen ranč... dvosobna brvnara i trošna staja, ali s velikim izvorom pitke vode koji je ključao unutar ograđena polja koje je svojatala družina s ranča »File Box«, FB, kako su ga skraćeno pisali. Drugim riječima Scotty McLeod za njih bijaše običan grabežljiv bespravni došljak. Dutch O'Day, vlasnik ranča FB pokušao je bio na mnogo načina da odande otjera Scottya, ali sve mu bijaše uzalud.

Kako je imao samo nekoliko grla goveda, Scotty je potajice dognao na svoj ranč i desetak ovaca. Držao ih je u plotom ograđenom dvorištu, što je na družinu s ranča FB, djelovalo isto kao i mahanje crvenom krpom ispred razbješnjela bika.

Kauboji bi ponekad zapucali iz daljine na Scottyeve ovce, ali nikada ni jednu nisu mogli pogoditi, ponajviše stoga što su se bojali Scottya i njegove puške, pa se nisu usudili prismrditi bliže njegovu dvorištu.

Ali tog je dana Scotty bio u gradu, a ovce su našle neku rupu u plotu i razmiljile se po okolini. Kad se Scotty vrato odmah je zapazio da ovaca u dvorištu ima upola manje, ali je odlučio da će ih kasnije skupiti čim sebi skuha nešto za večeru.

Baš u trenutku kad mu je zakuhala voda za kavu, začuo je korake pred vratima kuće. Okrenuo se i našao se oči u oči s Benom Corlissom, nadglednikom s ranča FB, krupnim mom-

kom uska lica i slomljena nosa. Carliss je u desnoj ruci držao revolver uperen u Scottya.

Scotty je bio mnogo niži od Carlissa, a njegova žarko rđa kosa još je jače isticala modru boju njegovih očiju.

— Što hoćeš? — hladno je upitao Carliss.

— Dodi, došljio, i da nisi posegnuo za puškom: naredi mu Carliss i trgne revolverskom cijevi u znak Scottyu da izađe na dvorište.

— Neću je ni pipnuti. Nisam lud : odsječe Scotty.

Izašao je za Carlissom u dvorište i tu je imao što vidjeti. Njegova najbolja ovca ležala je zadavljena na kraju Carlissova lasa.

— Još su četiri gore na brijevu... krepane kao i ova. Ako si mislio da ćeš ovdje pasti ovce, gorko si se prevario — izusti zajedljivo Carliss.

— Pobjegle su iz dvorišta dok sam bio u gradu — objasni mu jednostavno Scotty.

— Pobjegle? Ma nemoj! Najbolje ti je da se povedeš za njihovim primjerom i da i ti pobjegneš odavde na vrijeme, McLeode. Dosta smo te trpjeli ovdje. Jasno? Sa svojim si ovcima prevršio svaku mjeru. Nestani odavde prije nego što se opet vratimo — zaprijetio mu je Carliss. Povukao se korak do uginule ovce. Razvezao je laso i namotao ga preko jabuke na sedlu.

— Ako se vratite, trsit ću se da vas toplo dočekam : zarežao je na nj Scotty u kom je zakipjela srdžba.

— Sada ćeš poći sa mnom do vrata dvorišta. Nećeš imati pri-

like da skočiš po pušku i upucaš me iz kuće. Moji te momci drže na oku s obronka : cerekao mu se u brk Ben Carliss.

Čim je Carliss odgalopirao iz dvorišta, Scotty je hitro poskočio i u dva koraka upao u kuću dok su zrna pljuštala za njim po dvorištu i po kući. Bacio se naglavačke preko praga, otkotrljao po podu u kut gdje je stajala puška.

Skočio je žustro poput vidre kroz prozor i sakrio se iza ugla kuće. Oprezno je provirio. Opačio je Carlissa kako galopira i za njim još jednog konja u trku. Od žbunja nije vidio jahača, pa ga nije mogao ni prepoznati. Podigao je svoju velikokalibarsku pušku k ramenu i opalio. Pucanj iz velike puške odjeknuo je brdima. Vidio je ponovo osedlana konja, ali ne i jahača. Konj se okrenuo i pojurio uz strminu obronka. Sa Scottyeve lijeve strane netko je pucao u kuću. Scotty je čuo kako se zrna zabijaju u zidove. Ubacio je metak u cijev i čekao tko će mu prvi natrčati na nišan.

* * *

Dolazak šerifa s mrtvim pomoćnikom preko sedla uzbudio je duhove u Arapaho Cityu. Joe Lane bijaše vrlo omiljen u gradu i njegova smrt bijaše udarac za sve stanovnike grada. Pred vratima šerifova ureda uskoro se skupila velika gomila znatiželjnika.

— Hank Ludden je uhvatio Lanea u krađi goveda na napuštenom ranču U6i ustrijelio ga. Hank nije znao u koga puca. S Laneom bijahu još dvojica : izjavio je šerif mrtvozorniku.

Hashknife i Sleepy bijahu među gomilom ispred vrata šerifova ureda i Hashknife je stekao dojam da nitko od prisutnih nije povjerovao u vjerodostojnost šerifovih riječi.

— Čuo sam i ja pucnjavu oko McLeodova ranča baš dok sam se vraćao s ranča FB. Pucalo se kao na Božić — napomenuo je neki buc masti kauboj iz gomile.

Pošto se gomila polagano razila, pred vratima šerifova ureda ostali su još samo Hashknife i Sleepy.

— Idete li na ranč McLeoda?

— upitao je Hashknife šerifa kad je Pete Darcey izašao iz svog ureda.

Šerif je zastao i odmjerio ih od glave do pete.

— Zašto me to pitate?

— Pošli bismo s vama i porazgovarali.

— O čemu? — upita ih šerif s nepovjerenjem.

— O Crvenkapici.

— Kakva vam je to neslana šala, stranče?

— Nije šala. Mislim da bi vas moralo zanimati da smo mi ona dvojica koje je Ludden promašio.

Šerif Pete Darcey razjapio je širom usta, a desna mu se ruka trgla k boku.

— Zabunom, dakako, mislio je da smo mi kradljivci stoke s ranča U6 — dodao je brže — bolje Hashknife.

Šerif je zatvorio usta i polagano zakimao glavom.

— Idite po konje : kazao im je, a zatim dobacio za njima: — Obidite grad i čekajte me na cesti.

Hashknife i Sleepy izjahali su iz grada istim putem kojim su i

došli. Kad su presreli šerifa na cesti koji kilometar iznad grada, Pete Dancey je iznenada podbo konja u galop.

— Razgovarat ćemo kasnije: doviknuo im je.

Oko pet kilometara od grada odvojak s glavne ceste oštro je zakretao prema ranču McLeoda, a glavna cesta pružala se dalje prema ranču »Five Box«. Šerif je sumanuto skrenuo niz odvojak. Odjednom je trgnuo konja. Zastao je i gotovo zakrčio put Hashknifeu i Sleepyu koji su jahali za njim.

— Jeste li i vi čuli pucanj? — upitao ih je uzbuđenim glasom.

Uto su ponovo čuli prasak puške i ne baš odviše daleko od njih.

— Dodite! — Šerif je ponovo podbo konja. Zagalopirao je niz odvojak prema mjestu odakle su dolazili pucnji. Odvojak se spuštao vijugajući između gusta grmlja u dolinicu u dnu koje se šćućurila McLeodova kolibica.

Tri konjanika, Hashknife, Sleepy i Pete Darcey, zaustavili su konje i pogledom pretraživali okolne brežuljke. S njihove desne strane na kosini strma brijega stršila je kamena hridina. I dok su oni lazili pogledima po brežuljcima, iza hridi prasnula je puška. Nagonski su sagnuli glave. Hashknife i Sleepy nacerili su se kiselo jedan drugome, a šerif je žustro okrenuo konja i pohitao do podnožja brijega.

— Hej, ti gore! Koji ti je vrag? Još ćeš koga ubiti! — izderao se šerif iz sveg glasa.

Iza hridi provirila je glava. Čovjek je očito bio začuđen tko se odozdo dere.

Fi.ju.u.u!

Zrno je prozviždalo pošto je najprije zaprašilo po kamenu hridi.

— Ne pucaj!: viknuo je šerif.

To puca onaj smrdljivi ovčar. Umalo me je ubio. A tko si ti?: vikao je čovjek iza hridi.

Ja sam šerif!

— Ohoho! Ovdje Carliss, Pete. Idi u kolibu i oduzmi pušku prokletom McLeodu! Ubio je Oscara Naylora i prikliještio Moona u šipražju.

— Veliš, ubio je Naylora?

— Prije sat vremena. Čuvaj se, Pete. Ta prokleta budala može te pogoditi u oko na pol milje: upozorio je Carliss šerifa.

Šerif je u tren oka iz džepa potegnuo bijeli, ne baš odveć čist rupčić i počeo s njim mahati, podigavši visoko ruku, pa se okrenuo prema Hashknifeu: — Vi, gospodo, ostanite ovdje. McLeodu je očito pao mrak na oči, pa možda ne razaznaje boje, a vrstan je strijelac.

— Ne, ne. Idemo k njemu u troje, i to s noge na nogu. Moramo mu pokazati da ga nismo došli zaskočiti: odvrati mu razložno Hartley Hashknife.

— Ideja vam nije loša. Idemo!

Polagano su zakoračili cesticom i uskoro pred sobom ugledali malenu kolibu podno brijega. Sjahali su ispred plotu uz vrata. Nekoliko crknutih ovaca ležalo je po dvorištu, što je potvrđivalo da oni s brijega nisu pucali samo u McLeoda.

— Hej, McLeode! — pozvao ga je šerif.

— Zašto mašeš s tom krpetinom i prilaziš plaho kao da me se bojiš? — Scotty je izašao iza

kuće i promatrao ih dok su mu prilazili.

— Vidi vraga, stigao je i šerif! Jesi li ušutkao one usrane kravare? — upitao je McLeod šerifa, mahnuvši pri tom rukom prema mjestu gdje su se skrivali njegovi neprijatelji na obližnjem brijegu.

— Tko je počeo pucati?

— Oni — reče McLeod, pa ispriča šerifu što se dogodilo s njegovim ovcima.

— Corliss veli da si ubio Oscara Naylora.

Ne znam ja o tome ništa. Pucali smo da se sve prašilo. Pobili su mi sve ovce, a i krov kuće propuštati će kišu. Prorešetali su sve kao sito : odvrati mu McLeod.

— Daj mi pušku, Scotty : naredio mu je šerif.

Scotty McLeod se nacerekao i pružio mu pušku.

— Drži je, šerife, ionako nemam više metaka. — Scotty je pogledao prema plotu, a lice mu se smrknulo. Corliss je ušao u njegovo dvorište s puškom u ruci.

— Smrdljivi govнару — zarežao je na njega Scotty.

— Moon mi je upravo javio da je našao Naylora. Mrtav je — reče Corliss.

Šerif je duboko uzdahnio i zagledao se u Corlissa.

— Da čujem što ćeš mi ti reći — obratio mu se šerif.

— Laži, što čekaš! — izderao se McLeod na Corlissa.

Corliss ga je mrko pogledao, a zatim je prijeteci zakoraknuo prema McLeodu, ali šerif je stao između njih. Ispružio je ruku prema Corlissu: — Daj mi pušku, Bene. I revolver.

Corliss mu je bez pogovora predao oružje, gledajući oštrim pogledom u Hashknifea i Slepypa koje još nikada nije vidio.

— Ovce su mu se razbježale — počeo je Corliss svoju priču — a ti, Pete, znaš koliko mi volimo ovce na našim pašnjacima. Zaustavili smo ih. Ja sam jednu uhvatio lasom i dovukao je ovamo. Opomenuo sam McLeoda. Rekao sam mu da se kupi odavde dok nije prekasno zajedno sa svojim ovcima. Čim sam izjahao iz dvorišta, McLeod je utrčao u kuću i iz puške sasuo vatru za nama. Naylor i Moon bili su na brijegu. Prvi McLeodov hitac dohvatio je Naylora. Tako veli Moon. Naylor nije znao da je McLeod dohvatio pušku — nastavio je Corliss svoju priču — pa nije imao vremena da se skloni. Ja sam zbrisao na brijeg kroz guštiš, odakle sam mu odvratio vatrom iz zaklona iza hridi.

Šerif se okrenuo i zagledao u McLeoda.

— Što ti kažeš na to, Scotty?

Malo laže, malo može. Oni su prvi zapucali u mene, još prije nego što sam dospio pobjeći u kuću. Sreća moja da me nisu pogodili. A ako Naylor nije čuo puške svojih drugova, koji su prvi zapucali, onda je morao biti gluh. Pucnjevi su odjeknuli još prije nego što sam ja dohvatio svoju pušku.

— Ne laži! — istresao se na nj Corliss.

— Šuti, Bene. Ovdje nije mjesto za raspravljanja — osorno je Corlissa prekorio šerif Pete Darcey, pa se okrenuo McLeodu: — Ne kažem da nisi imao razloga za ono što si učinio, ali

jedan je čovjek ubijen, a to zahtijeva pomnu istragu.

— Svakako — kimnuo je glavom skrušeno McLeod. — Prisilili su me da se borim, a ako sam ubio nekoga od njih, onda je on sam za to kriv. Meni je samo žao što je Naylor poginuo, a ne Corliss. S njim nisam bio u zavadi.

— Visjet ćeš za Naylora isto kao što bi i za mene : — dobacio mu je gnjevno Corliss.

— Ali s manje zadovoljstva — hladno mu odbrusi McLeod.

— Vрати se i pomogni Moonu da donese Naylorovo tijelo dolje na cestu. Tamo ćemo vas čekati — naredio je šerif Corlissu.

— Može, šerife — poslušno će Corliss.

Corliss se požurio natrag uz brijeg dok su ostali čekali dok McLeod nije osedlao svog konja. McLeod je šutio kao zaliven sve dok ga šerif nije počeo uvjeravati da će sud prema njemu biti nepristran i pravičan.

— Ma što ne kažeš? — posprdno ga je upitao Scotty McLeod. — I s porotom sastavljenom od kravara?

— Za sve su vam krive te vaše ovce, čovječe — reče mu blago Hashknife. — To vam je bila velika greška.

— Znam — priznao je Scotty McLeod. — Tvrdoglav sam kao mazga. Otkako sam došao ovamo, borim se na krv s družinom s ranča »Five Box«, ali kako da joj se odupre sam samcat došljak? Bio sam budala što sam dognao amo ovce. Htio sam razbjesniti one na ranču FB i, po svemu sudeći, uspio sam, bogami.

— A svjedoci su jedan napra-

ma dvojici – podsjetio ga je Hashknife.

– Točno, ali ne zaboravite, u pucnjavi su također bila dvojica protiv jednoga.

Svi su uzjahali i krenuli prema gradu. Na glavnoj cesti dočekali su ih Corliss i Moon s tijelom Oscara Naylora. Moon bijaše onizak, zdepast kauboj, okrugla lica koje je resio zavrnut brk.

V

– Mrtav je. Vidiš i sam. Zaveži ga preko sedla – naredio je šerif Moonu pošto je bacio letimičan pogled na tijelo ustrijeljenog Naylora.

– A ovčar? – zaškrgutao je Moon zubima.

– Što ovčar? Ne želim da čujem više ni riječi! Ja sada odgovaram za njega i ti šuti. Razumiješ? – istresao se osorno šerif na Moona.

– Bez uvrede, šerife. Pa, samo sam pitao – teška srca promrmljao je Moon.

Hashknife je od tog trenutka počeo cijeniti šerifa. Svidio mu se šerifov odgovor Moonu, što je značilo da Pete zna što mu je dužnost.

– I odnijeti ćete poruku od mene Dutchu O'Dayu – nastavio je šerif istim strogim glasom dok je Moon privezao mrtvog Naylora preko sedla. – Kazat ćete mu da ga od ovog trenutka držim odgovornim za McLeodova goveda i ranč dok je McLeod u mom zatvoru.

– Ne misliš valjda da bi Dutch posegao za tuđom imovinom? – upitao ga uvrijeđeno Corliss.

– Nije tvoja briga što ja mislim. Tvoje je da mu preneseš poruku – odbrusio mu je šerif.

– Smije li Moon s tobom, Pete? – skrušeno ga upita Corliss.

– Neka ide ako hoće.

– Naylor je bio moj najbolji drug i ja želim da vidim ovčara iza rešetaka – zlobno će Moon.

Kad su ponovo krenuli prema gradu, Corliss se upitno zagledao u Hashknifea i Sleepya.

– Pete, tko su ti ova dvojica?

– upitao je iznenada.

Šerif se pogladio po bradi. Ni on nije znao ništa više o njima negoli Corliss.

Kad je čuo pitanje Hashknife se promeškoljio u sedlu.

– Mi smo braća Smith. Ja sam viši, on je niži brat – oziljna lica odgovorio je Hashknife Corlissu umjesto šerifa.

– Prijatelji ovčara, a ? – zagundao je Corliss.

– Još se ne zna – lukavo mu je kazao Hashknife. Opazio je da mu se u tom času McLeod nasmiješio ispod brka. Vjerojatno je shvatio da im se Hashknife predstavio lažnim imenom.

Pošto su stigli nadomak gradu, Hashknife se približio šerifu i dok je jahao uz njega, kazao mu da je vidio kad je Joe Lane kliznuo sa sedla ustrijeljen i kako su oni jedva sačuvali živu glavu od Luddenove puške.

Šerif ga je saslušao, ne prekidajući ga.

– Poznajete li koga u ovom kraju? – upitao ga.

– Nikoga, šerife.

– Tražite li posla?

– Ne. Mogli bismo se negdje i zaposliti, ali mi nikada ne tražimo posla.

Šerif se nato nasmijao i potresao glavom.

Dotle su već bili i ujahali u glavnu ulicu Arapaho Citya. Zastavili su se, dakako, ispred ureda šerifa Petea Darceya. Tek što su sjahali, ljudi su se počeli skupljati oko njih. Piljili su u mrtvog Naylora očima punim znatiželje.

Ali znatiželjna gomila nije bila zadovoljna odgovorom koji je čula od Moona, pa su nahrupili na šerifa čim je sjahao.

— Odbij od mene! — zarežao je šerif.

— Zar je ovčar doista ubio Naylora? — upitao ga je netko iz gomile.

Šerif se nije udostojao ni da mu odgovori dok je pomagao Moonu da skine mrtvog Naylora sa sedla.

— Dolazi Mary Lane! — doviknuo je netko od okupljenih oko šerifa. Ljudi su uzmaknuli da propuste vitku, visoku ženu koja je zastala u pola koraka kad je ugledala šerifa.

— Pete...pobogu... gdje je Joe?

— Mary...Naylor je poginuo — promucuo je šerif.

— A Joe?

— Ma, Mary... — šerif se stao ogledavati oko sebe kao da traži pomoć. Netko joj mora kazati istinu, pomislio je. Prišao je uciviljenoj ženi i uhvatio je za tuku.

— Mary — ponovio je šapatom. — Htio sam doći do tebe, ali nisam dospio. Joe je...

Šerif je zašutio. Okrenuo je glavu ustranu. Nije mogao podnijeti pogled njenih očiju. Mary je znala.

Hashknife se žustro popeo na drveni nogostup. Stao je pokraj

Mary. Pobojavao se da bi se Mary mogla srušiti u nesvijest.

— Hvala vam — hrabro je šapnula. — Ne brinite.

— Vi ste vrlo hrabra žena — pohvalio ju je Hashknife.

— Gdje je Joe? — upitala je ponovo šerifa.

— Odnijeli su ga u mrtvačnicu! — dobacio je netko iz gomile okupljenih.

— Tko ga je ubio? — upitala je Mary suznih očiju dok su joj usne podrhtavale gušeći ridanje.

Hashknife joj je dotaknuo rame.

— Ja ću vas otpratiti, gospodo. Usput ću vam ispričati sve što znam o pogibiji vašeg muža — kazao joj je Hashknife.

Mary je bez riječi pošla s Hashknifeom, a šerif i Sleepy ostali su gledati za njima puni zahvalnosti što je Hashknife pružio na sebe da obavi taj neugodan razgovor.

— Gospode bože! Zar je doista moj otac ustrijelio mog muža? — zavapila je Mary kad joj je Hashknife kazao kako je nastradao Joe Lane.

— Mislim da je to bio nesretni slučaj. Vaš ga otac nije prepoznao iz daljine. Bio je uvjeren da puca u stokokradicu — ponovio je Hashknife.

— Zato mi nitko nije htio ništa reći. Svi znaju da Joe nije bio po volji mom ocu. Svi će tvrditi da ga je namjerno ubio. Joe je sada mrtav i više se ne može braniti.

Zastali su uz rub nogostupa. Dva su muškarca prelazila ulicu: Hank Ludeen i Armadillo Jones. Mary je okrenula glavu

ustranu. Nije ih htjela ni pogledati.

– Da je mogu i sama. Hvala vam, gospodine Smithe – rekla je tihim glasom, okrenula se i otišla.

Hashknife se žurnim koracima vratio u šerifov ured. Stigao je upravo u trenutku kad su Naylora plegli na drvenu klu pu.

– Vidio sam ga kad je pao pogođen – s ponosom je izjavio Moon toliko glasno da su ga svi prisutni mogli čuti. – Nisam bio daleko od njega. Corliss se bio upravo vratio iz doline. Kad je zaokrenuo za hrbat prasnula je puška prvi put. Zrno je pogodilo Naylora. Srušio se kao pokošen. Bez jauka. Prokleti nas je ovčar zatim sasuo olovom, pa mu se nisam usudio prići da mu pomognem.

Hashknife i Sleepy izašli su zatim na ulicu, a koji minut kasnije pridružio im se i šerif.

– Idemo nešto pojesti. Zacijelo ste ogladnjeli – pozivao ih je šerif da pođu zajedno u gostionicu jer je htio čuti kako je Mary podnijela tužnu vijest.

* * *

U gostionici Peking dočekao ih je nasmiješeni Kinez s irskim imenom. Odmah je dotrčao da čuje njihovu narudžbu.

– Ispričovijedao sam Mary potanko sve što sam vidio i čuo. Junački se držala – izjavio je Hashknife kad su zauzeli mjesta oko stola.

– U Mary su živci od čelika – tiho će šerif kao da razmišlja naglas. – Ja nisam oženjen, ali da jesam, bio bih presretan da me moja žena voli kao što je Mary voljela Joea.

Šerif se duboko zamislio i zabubnjao prstima po stolu.

– Što će biti s McLeodom? – upita ga Sleepy.

– Porota mu neće biti naklonjena zbog ovaca.

– Samo desetak ovaca : napomenuo je Hashknife.

– Broj nije važan, Smithe. Govedari mrze ovce. Da je netko s ranča »Five Box« ubio McLeoda, ne bi vrijedilo ni da ga zatvorim, jer nema te porote u ovim krajevima koja ga ne bi oslobodila. – A McLeoda sam morao zatvoriti da mu spasim glavu. Možda i nije kriv : nastavio je šerif Pete Darcey. – Ja dobro poznajem momke s ranča FB. To su pravi divljaci. Da ga nisam zatvorio, vratili bi se ponovo i ubili ga.

– Tko je Dutch O'Day? – upitao je Hashknife.

– Dutch je vlasnik ranča »Five Box«, zmežurani stari Irac, opake ćudi. Prije nekoliko godina ostao je bogalj. Kola su mu prešla preko nogu. Odonda je invalid. Ne može više hodati. Sjedi povazan na svom trijemu, psuje i proklinje sve i svakoga tko mu dođe na oči. Ima jakog krupnog Kineza, kuhara, koji ga nosi naokolo kad želi nekamo otići. Navrati ponekad i u grad. Misli da mu se svi smiju iza leđa, što nije točno. Tko bi se rugao bogalju? On je vjerojatno i nahuškao svoje kauboje da nasrnu na McLeoda. Dutch hoće da otjera McLeoda iz doline. Želio bi se dočepati njegova izvora koji se ne smrzava po zimi.

– Zašto nije otkupio njegov ranč. To bi mu se isplatilo – napomenuo je Hashknife.

— Dutch O'Day se nikada ne bi ponizio toliko da kupi nešto od nekog ovčara. No, bude li McLeod osuđen na robiju, O'Day će tako i tako uzeti McLeodov izvor.

— Koliko kauboja drži O'Day?

— Četiri i katkad kojeg više. Corlissa, Moona, Naylora i Daynea. Već su kod njega dugo u službi. Sada će morati naći nekoga za Naylorovo mjesto.

— Kakav je čovjek Corliss?

— Nije loš. On je, zapravo, upravitelj ranča »Five Box«. Svaka mu čast. Ima, bogami strpljenja s O'Dayom. Danas sam ga prvi put vidio da je pobjesnio. Vjerojatno mu je tako naredio O'Day. Inače, vrstan je kravar. Obavlja sve poslove umjesto O'Daya.

— Nisam još vidio žig ranča »Five Box« - reče Hashkinife.

Šerif je izvadio iz džepa olovku i komadić zgužvana papira. Nacrtao je na njemu pravokutnik. Uz njega, sa svake strane nacrtao je još jedan iste veličine, što je sve skupa nalikovalo na križ od pet jednakih pravokutnika.

— Tako izgleda žig ranča »Five Box«. Smislio ga je osobno sam Dutch O'Day. Kako reče, htio je imati žig koji nitko neće moći mijenjati i izvući se bez kazne.

— Baš bih volio upoznati tog Dutcha O'Daya - reče Hashkinife uz smiješak.

— Imat ćete uskoro prilike. Pozvat ću ga na saslušanje McLeoda. Tad ćete vidjeti i čuti tog Irca u najboljem izdanju. Taj može mrziti glasnije i dublje od bilo koga na ovom svijetu.

— Nekoga posebice? - upita Sleepy.

— Onoga s kim upravo razgovara.

Hashknife i Sleepy nacerili su se kad su to čuli i odmaknuli se od stola kad je Kinez Pat stigao s njihovom narudžbom.

— Vi jesti juha? - upitao ih je Kinez.

— Zar moramo? - nasmijao mu se Sleepy.

— Isti dobli lezanci danas - reče im Kinez, pa doda: — Ja čuo dva mltva muža u gradu.

— Joe Lane i Oscar Naylor - odvratili mu suho šerif.

— Ubili jedan drugoga?

— Neee. Nisu.

— Vilo žao za Joe Lane. Naylor meni dužan tli dolala.

Kinez je tužno potresao glavom i odgegao natrag u kuhinju. Nije mu bilo žao Naylora. Žalio je sama sebe. Zacijelo kauboju više neće tako lako dobiti piti na veresiju u njegovoj gostionici.

VI

Petnaestak minuta prije nego što će početi saslušanje McLeoda, Dutch O'Day dovezao se u Arapaho City. Sam je kočijašio parom divljih konja ride dlake. Pokraj njega je sjedio krupan i snažan Kinez. Da ne padne, grčevito se objema rukama držao za sjedalo.

O'Day je tako naglo zaustavio konje ispred saluna »War Paint« da su se mahnito propeli, dok je on psovao i kleo Kineza što nije odmah iskočio s kola i uhvatio ih za oglav. Hashknife i Sleepy koji su taj prizor promatrali s trijema ispred saluna,

bez pogovora su se složili sa šerifovim opisom O'Daya.

Bio je toliko mršav da se činilo da će mu šiljate kosti proparati košulju na ramenima, a lice mu bijaše sama kost i koža i još k tome naborana. Ali crte lica bijahu tipično irske i Hashknife se zapitao ne tinja li ipak ispod te zlovolje irska iskrica smisla za šalu i ljubaznost.

— Zaveži ih tu, pogano žuto govedo! - zakriještao je O'Day na svog Kineza koji se siromah spetljao s užadi.

O'Day je okrenuo glavu i prostrijelio srditim pogledom Hashknifea i Sleepya.

— Što ste vas dvojica blenuli u mene kao telad u nova vrata, seljačine nepristojne?

— Sami privlačite pažnju na sebe svojim ponašanjem i prostačkim kletvama - odvarti mu Hashknife - ali to nas i ne čudi, jer smo čuli da ste vi stari zloćudni jarac i najopakiji čovjek u ovom kraju. Sada pak vidim da su me prevarili. Vi ste najzločestiji prgavac u cijeloj našoj zemlji.

O'Day se nagnuo na naslon sjedala i zapiljio se u Hashknifea zaškiljivši pri tom malčice očima kad da ga želi dobro upamtiti, dok mu se lice stegnulo od nemoćne srdžbe.

— Pišam ja na vaše mišljenje, umišljene budale! Da mogu sići s ovog sjedala, pokazao bih ja vama tko je prgavi stari jarac.

— Kad bi ste mogli sići, već bi vas odavno netko ubio. Nemate pravo vrijeđati ljude samo zato što ste vi bogalj. Zavidni ste onima koji mogu hodati, pa ste na njih ogorčeni, ali, kladio bih se u što hoćete, da se u dubini vaše

duše skutrila želja da se vratite među ljude i da vas ljudi prihvate unatoč vašeg stanja.

O'Day je poluotvorenim ustima slušao što mu Hashknife govori kao da ga želi svakog časa prekinuti. No, progovorio je istom kad je njegov Kinez zavezao konje za privezište.

— Jesi li ih zavezao Long Howe? Najljepša ti hvala! A sada, ako si spreman, prenesi me preko ulice - kazao je blagim glasom O'Day.

Kinez ga je u čudu gledao. To je bilo prvi put otkada je s njim da mu se O'Day obratio uljudnim riječima. Inače, uvijek ga je samo obasipao psovka.

Dok ga je Kinez nosio pokraj Hashknifea, O'Day razvuče usne kao da se hoće nasmiješiti.

— Vidite kako je to jednostavno, samo kad se hoće - doviknuo je Hashknife za O'Dayom.

— Goni se dovraga, ušljiva vucibatino! - otresao se na njega iz sveg glasa O'Day, te nastavio psovati Kineza.

Hashknife potrese glavom. Pogledao je u Sleepya. Nasmiješio mu se, podigavši obrve.

— Dragi moj Sleepy, O'Day ne mrzi svijet. On mrzi sam sebe. Sjedi povazdan na svom ranču s crnim mislima u glavi, jer zna da se svima zamjerio i da više nitko za nj nema lijepe riječi. Ne može izlaziti da bi obnovio stara prijateljstva, a k njemu više nitko neće da dođe. Stoga žuć što se u njem skupila riga oko sebe na svakog tko mu naide.

— On je pravi križanac između tvora i jazavca - dodao je Sleepy, koji je bio zaljubljen u prirodu, svoj sud o O'Dayu. —

Velika je šteta što mu kotači nisu prešli preko vrata.

* * *

Na sudskoj raspravi bila su samo tri svjedoka. Moon i Corliss dali su izjavu pod prisegom da je McLeod u njih pucao bez razloga i bez ikakve opomene, te da je prvi otvorio vatru i ubio Naylora.

McLeod je opisao okršaj točno onako kako se zbio, ali sud se priklonio izjavi kauboja s ranča »Five Box«, a Scottyu McLeodu, budući da je bio okrivljen zbog umorstva, zamčio suđenje na višem sudu.

Hashknife je zajedno sa šerifom i McLeodom napustio sudnicu i, kad je šerif htio ponovo zaključati McLeoda u njegovu ćeliju, Hashknife je zamolio McLeoda da mu još jednom ispočetka kaže sve što zna o svom sukobu s kaubojima s ranča »Five Box«.

— Ali već sam sve rekao na saslušaju. Ne mogu vam reći više nego što znam - u čudu mu je odvratio McLeod.

— A što će vam to sada Smithe? - začudio se i šerif.

— Htio bih mu postaviti nekoliko pitanja.

— Pitajte ga, ja nemam ništa protiv ako vam bude htio odgovoriti na njih - popustio je šerif.

— Pitajte me što vas zanima - odjednom se složio McLeod.

— Kako su vaše ovce izašle iz dvorišta?

— Nemam pojma, bogami. Ne znam.

— Ali ja znam. Bio sam tamo jučer. Iz tora su mogle izaći samo kroz vrata.

— Ahhaa! Oni su, znači, istje-

rali moje ovce!

— Možda.

— Hoćete reći da su kauboji tražili izliku da napucaju McLeoda? - upitao je šerif.

— Tako nešto. McLeode, vi kažete da su oni pucali za vama dok ste bježali u kuću - nastavio je pitanjima Hashknife.

— Da. Opalili su nekoliko hitaca. Bacio sam se preko praga, pograbio pušku iz kuta, skočio kroz stražnji prozor i skrio se iza kuće.

— Jesu li oni pucali u kuću?

— Jesu, da se sve prašilo!

— Čuo sam da ste izvrstan strijelac, McLeode. Jeste li baš naciljali u Naylora?

— Nisam znao koga sam naciljao. Corliss me je opomenuo da su njegovi kauboji u zasjedi gore na brijegu, spremni da me ubiju, pođem li u kuću po pušku. Vidio sam tamo neke ljude. Pucao sam nasumce. Nisam vidio da li sam koga pogodio. Bili su predaleko.

— Vidjeli ste da je jedan pao sa sedla?

— Ne, nisam. Vidio sam samo konja bez jahača, pa sam zaključio da sam nekoga pogodio.

— Niste znali koliko ih ima gore na brijegu?

— Nisam... Sve dok niste došli vi i šerif.

— Nemam više pitanja - kazao je Hashknife poslije kraće šutnje i razmišljanja.

— Ali čak da su kauboji i pustili ovce da se raštrkaju kako bi imali izliku da napucaju McLeoda, to mu sada neće ni malo pomoći - upozorio je šerif Hashknifea.

— Vjerojatno neće, ali to je dokaz da su došli s namjerom

da zapodjenu krvav obračun - reče Hashknife, pa se ponovo obrati McLeodu: - Jeste li ikada razgovarali s Dutchom O'Dayom?

- Nisam nikada. Imao sam svoga posla. Nisam imao pošto ići na ranč »Five Box«.

Hashknife i šerif vratili su se natrag u šerifovu sobu. Šerif je uzdahnuo i zavalio se u svoju stolicu.

- Hvala bogu i to je prošlo. Popodne je sprovod Naylor i Laneu. Ja sam se baš pitao - reče šerif, zagledajući se u tavanicu - zašto se vi toliko zanimate za McLeodov slučaj, Smithe?

Hashknife je polagano namatao cigaretu. Tek pošto ju je zapalio i udahnuo prvi dim, podigao je glavu i pogledao u šerifa.

-- Vama to ne smeta, zar ne šerife?

- Ne, ni najmanje! Pitao sam se jeste li vi slučajno ovuda naišli ili vas je netko ovamo poslao. Ne morate mi odgovoriti, jer ja samo glasno razmišljam.

- Slučajno smo naišli - odvratio mu je tiho Hashknife.

- Možda s razlogom, ali nitko nas nije poslao. Još prošli tjedan nismo znali ni gdje se nalazi Arapaho City.

- Doista, ne tiču me se vaši poslovi. Oprostite što se u to petljam. Hoćete li doći na ukop Laneu i Nayloru?

- Ne nećemo. Mi ih nismo ni poznavali, a nismo ni bolesno radoznali.

- Ja se ipak moram pojaviti na groblju. Ljudi svašta šušaju o meni i mom pokojnom pomoćniku kradljivcu stoke, pa moram ostati uz njega dok i zadnji komad zemlje ne bace u

raku na njegov lijes.

- Mislite li, šerife, da je stari Ludden hotice ubio svog zeta? Da je znao u koga puca?

- Pobogu, čovječe, što vam pada na pamet! Da ste ga vidjeli kad je ugledao mrtve oči Joea Lanea, ne biste u to nikada posumnjali.

Poslije razgovora sa šerifom, Hashknife se oprostio od Petea. Izašao je iz šerifova ureda i pošao niz ulicu. Opazio je starog Dutcha O'Daya. Sjedio je sam na sjedalu svog dvoprega. Hashknife je odlučio da mu ne prilazi, ali O'Day ga je zovnuo da mu pride.

- Kakve ste volje? - upitao ga je oprezno Hashknife.

- Zašto vas to zanima? - odvratio mu je neljubezno O'Day smrknutim očima.

- Hoću znati prije nego se upustim u razgovor s vama. Jer, ja se mogu nabaciti kamenom na razdražena starog risa, ali nikada neću zastati da na njega trošim svoje riječi.

- Dodite ovamo! - naredio mu je O'Day. - Vi ste prvi drznik koji se usudio da mi skreše u brk što misli o meni.

Hashknife je prišao dvopregu i naslonio se prsima na prednji kotač. Podigao je glavu i zagledao se u O'Daya.

- Onaj prokleti kineski par mojih nogu otišao je u gostionicu Peking da se izblebeće sa svojim žutim zemljakom. Mene je ostavio ovdje na milost i nemilost svakom ušljivom napasniku u prolazu... - reče O'Day i hrakne prostački u prašinu, pa pogleda izazovno u Hashknifea.

- Zašto se za promjenu ljudi-

ma ne nasmiješite umjesto što im hračkate pred noge? - upitao ga je Hashknife.

Nemoćan gnjev vrcnuo je O'Dayu iz očiju, a prste je stisnuo šake. Ali kako je Hashknife i slutio, ispod O'Dayeve mrzovoljnosti i naprasnosti žarila se iskrica smisla za šalu koji resi sve Irce. Iznenada je planula i izbila svim žarom na površinu.

— Umalo ste me nasmijali - rekao je.

— Ja ne pokušavam da vas nasmijem, nego da vas natjeram da mislite, gospodine O'Dayu.

— Da mislim? - O'Day se zapiljio u Hashkifea, a lice mu se zgrčilo od samosažaljenja. — Čovječe božji, što vi mislite da ja drugo radim cijeli bogovetni dan otkada sam ostao bez nogu? Da mislim! Ho...ho...ho! Kakvu li ste glupost sada izvalili! Pa meni ništa drugo nije ni preostalo nego da mislim!

Hashknife je okrenuo glavu i zagledao se u Hanka Ludena i Armadilla Jonesa koji su prelazili ulicu pošto su ostavili konje na privezištu.

— Ja bih ipak radije da sam u vašoj koži negoli u Luddenovoj - tiho izusti Hashknife.

— A zašto?

— Ubio je muža svoje kćeri.

— Znam. Joe Lane je bio kradljivac stoke.

— Nema veze što je on bio. Ja sam čuo da Ludden obožava svoju kćer.

Doduše, udala se protiv njegove volje i otada je nije posjetio. Ona je pak toliko voljela svog muža da se radi njega odrekla oca... a on joj ga je ubio. Nije li to gore negoli biti

nepokretan bogalj? Vaša je bol bila tjelesna, O'Dayu. A ako osjećate duševnu bol, sami ste je sebi nanijeli.

O'Day okrene glavu i pogleda pomno u Luddena.

— Možda imate pravo - priznao je tiho. — Bog mi je svjedok da nikada nikoga nisam fizički povrijedio, uvrijedio jesam... ovom svojom poganom jezičinom. Bog zna, zna li taj čovjek što je učinio.

— Zna, zna. Vidio sam mu lice kad je ugledao svoju Mary na ulici. I mene je zaboljela njegova tuga, premda ja baš nisam čovjek meka srca. Ali on svejedno neće preklinjati druge za svoju nesreću kao što vi to činite.

— Evo dolaze moje kineske noge - reče O'Day brže-bolje, hineći da nije čuo što mu je rekao Hashknife.

Vidjelo se da Kinez prilazi sa strahom dvopregu. Pogledao je skrušeno O'Daya strpljivo čekajući da čuje što će mu njegov gospodar zapovijediti uz pregršt kletvi.

— Idemo kući, Long Howe - blagim je glasom O'Day rekao svom Kinezu, a zatim se obratio Hashknifeu: — Ako vam je povolji, navratite na moj ranč, Smithe. Možda se tamo nađe i posla za vas. Doviđenja!

Hashknife mu pruži ruku. O'Day je trenutak oklijevao prije nego što ju je prihvatio.

— Već se godinama nisam ni s kim rukovao - priznao je promuklim glasom, a zatim je naredio Long Howu: — Vozi polako. Od drmusanja me bole noge.

O'Day se odvezao, a da se nije

ni jednom osvrnuo. Kad mu je nestao iz vida, Hashknife se popeo na trijem ispred saluna. Naslonio se na stup i dao se u namatanje cigarete. Niže niz ulicu ispred gradske konjušnice neki je čovjek prao zastarjela mrtvačka kola. Dok ga je Hashknife promatrao, konjušar je iz staje izveo par konja i stao ih zaprezati.

Svijet se počeo okupljati ispred crkvice.

Na drugoj strani ulice, nasuprot salunu, na klupi ispred prodavaonice mješovitom robom sjedili su jedan pokraj drugoga Hank Ludden i Amradillo Jones. Iz dućana je izašao i zaključao za sobom vrata vlasnik trgovine u crnom svečanom odijelu i crnim polucilindrom na glavi. Ispod oka odmjerio je dvojicu potištenih muškaraca na klupi i pohitao niz ulicu.

Arapaho City užurbano se pripremao da otprati Naylora i Lanea na vječni počinak.

Sleepy je izašao iz saluna s Moonom i Corlissom. Za njima je došao i Dayne, košcati, krivonogi kauboj kome je lijeva ruka uvijek bila svinuta u laktu kao da se sprema nekoga udariti. Imao je slomljen nos, pa mu je lice bilo plosnato kao tanjur.

— Idete li na sprovod, Smith? — upitao je Corliss.

Hashknife je potresao glavom.

— Ne idem ni ja — izjavio je Sleepy.

— Mi moramo. Naylor nam je bio prijatelj — žalosnim će glasom Moon.

— Hajdemo — požurivao ih je Dayne — da sebi to već jednom skinemo s vrata. Hvala vragu

što Dutch nije došao. Ispsovao bi popa još prije nego što bi Naylora spustili u raku.

Tri su kauboja krenula prema privezištu, zveckajući svojim ostrugama. Zajahali su konje i nestali iza ugla.

Sleepy baci pogled u Hashknifea, pa uze namatati cigaretu, govoreći: — Trebalo bi da poslušamo savjet koji je onaj šaljivac napisao na ploči pred ulazom u Arapaho City, dok nam je još glava na ramenu.

— Ne možemo sada otići. Da sada odem, nikada ne bih mogao zaboraviti sliku one dvojice starkelja preko na onoj klupi i blijedo lice Mary Lane. Pekla bi me savjest, znaš, Sleepy.

— Aha, znam, Hashe.

— A tu je i pismo onog čovjeka kome još dugujem odgovor.

— A kada ćeš mu ga poslati?

— Čim saznam adresu.

Sleepy kimne glavom. Zapalio je cigaretu i poravnao opasak, te trgnuo glavom prema vratima saluna.

— Hoćemo li?

— Može — složio se Hashknife. — I meni će dobro doći.

Ušli su u salun „War Paint“. Na pustoj glavnoj ulici Arapahó Citya ostala su još samo dva sjedala muškarca koji su zgureni sjedili na tvrdoj klupi ispred trgovine mješovitom robom, napinjući oči ne bi li pokraj visokih jablana u daljini vidjeli povorku sprovoda koja se lijeno vukla prema groblju.

VII

Idućeg su jutra Hashknife i Sleepy odjahali na zapušteni ranč U6, pošto im je šerif obja-

snio gdje moraju sići s glavne ceste na odvojak koji je bio gotovo obrastao u šaš i korov i koji ih je odveo ravno do mjesta gdje je nekada stajala stara rančerska brvnara.

S vrha motke na ogradi korala pozdravila ih je svraka svojim kriještanjem. Hashknife je izvadio sat iz džepa.

— Trebalo nam je gotovo sat vremena da stignemo ovamo - rekao je Hashknife pošto su zaustavili konje uz ogradu korala.

— To je vjerojatno svjetski rekord - rekao mu je Sleepy. — A što ćemo sad? Hoćeš da se vratimo u Arapahi City i da se time hvalimo iz sveg grla?

Hashknife je spremio sat natrag u džep, hineći da nije čuo Sleepyju zajedljivu primjedu.

— Dobro, ako ne idemo natrag, ja ću onda ovdje kriknuti tri puta hura za nas. Nek se zna - nacerekao se Sleepy.

Prišli su vratima korala, tražeći pogledom gdje je gorjela vatra na kojoj su kradljivci stoke usijavali svoje željezo za žigosanje junaca.

— Nema tragova. Sve su ih pomeli - reče napokon Hashknife, pa se zagleda u vrh brda odakle je Ludden prvi put ugledao kradljivce stoke.

— Tamo negdje zaništao je i Luddenov konj. Šteta što je uopće išao za njima.

— Šteta što tog dana nije ostao kod kuće. Uštedio bi sebi grdne nevolje. A, kaži ti meni, što ćemo mi sada? - ponovio je Sleepy svoje pitanje.

— Prema onome što nam je kazao šerif, ranč HL nalazi se točno na sjeveru odavde. Idemo preko brda u posjetu starom

Luddenu. Htio bih s njima porazgovarati - odgovorio mu je Hashknife.

Kada su Hashknife i Sleepy izbili na sljeme najvišeg brda u okolici, pod sobom su ugledali travnate proplanke s govedima na ispaši. Hashknife se nije mogao suzdržati, a da ne kaže:

— Ovdje pase više goveda s ranča FB negoli s ranča HL.

Brdo je bilo dovoljno visoko da su s njega mogli vidjeti čak ranč Scottya McLeoda. Između mjesta na kojem su stajali i Arapaho Citya koji se nazirao u daljini, svijala se zelena zmijolika vodena površina rijeke Twisted River koja je tekla prema jugoistoku tik uz ranč »Five Box«.

Spustili su se niz obronke pokraj duboke kotline i pred sobom ugledali ranč Hard Luck na ulazu u malenu dolinicu.

Hashknife je jahao prvi niz padinu koja je vodila do rančerske brvnare. Stari Armadillo bio je u dvorištu. Podmazivao je glavu osovine kotača, teretnih seljačkih kola. Nije ni podigao glave sve dok se Hashknife i Sleepy nisu zaustavili nedaleko od njega. Tada se uspravio i bolno uhvatio rukom leđa.

— Ostario sam i škripim, samo što mene nitko ne može podmazati - rekao je i pogledao ih sa smiješkom u očima, pa nastavio: — Hoćete li vi ostati u sedlu do noći ili ćete sjahati i pustiti konje da se odmore? Znam ja vas. Vi ste braća Smith. Drago mi je da smo se upoznali. Ja sam Amarillo Jones, podao lisac, opasan kao zec koga uhvate u kupusu!

Hashknife i Sleepy su sjahali

i rukovali se s Armadillo, jedva susprežući želju da prasnu u smijeh.

— Gdje je Ludden? - upitao ga je Hashknife.

— Hank? On je u kući - tihim će glasom Armadillo pogledavajući prema kući.

— Čuli ste sve, je li? - upitao ih je.

— Da, čuli smo - kratko mu odgovori Hashknife.

— Uuuhhh - izusti otužno Armadillo. — Vidite, Hank je bio mlađi od mene prije nego što se to dogodilo, gospodine, a u ovom času ja sam mladac prema njemu. Hoćete li što založiti... ili popiti, gospodine?

— To ga je shrvalo, zar ne?

— Dotučen je kao zidar kojem je na glavu pala cigla s desetog kata. Možda se malčice pribere kad čuje nepoznate glasove.

Luddena su našli na trijemu ispred kuće zavaljena u naslonjač od platna. Ugašena lula visjela mu je iz ustiju. Okrenuo je glavu i zapiljio se u Hashknife i Sleepy.

— Hanke, doveo sam ti braću Smith - najavio mu je Armadillo.

— Nemojte me siliti da ustanem - promrmljao je Ludden.

— Nemojte ustajati - rekao mu je Hashknife. Ispružio je ruku kao da Hanka hoće zadržati u njegovoj stolici.

Ludden se s njima mlitavo rukovao. Čekao je da čuje zašto su ti ljudi uopće došli k njemu. Armadillo ga je pogledao namrštena čela.

— Upristoji se Hanke! Kako to dočekuješ goste? - prekorio ga je Armadillo.

— Ne gnjavi me, Armadillo! Drijemao sam kad ste stigli - bezvoljno se opravdavao Ludden.

— Nema veze - nasmiješio mu se Hashknife. — U prolazu smo, pa smo navratili da vas pozdravimo i upitamo kako ste.

— Kako smo?

— Mogu vam reći da se osjećamo kao na dnu pakla - izjavio je Armadillo premda njega nitko ništa nije pitao.

— Neće biti da je baš sve tako crno - na silu se nasmiješio Hashknife. — I ne zaboravite, svako zlo za jedno dobro, kaže narodna poslovice - pokušao ih je utješiti Hashknife.

— Nije baš tako - prigovorio je otužno Ludden.

— Nećemo više o tome. Nego, kažite vi meni, Luddene, poznajete li vi čovjeka koji se zove Hashknife Hartley?

— Hashknife Hartley? Pa, ja...

— Ma čuo si za njega još prošlog proljeća - podsjetio je Luddena Armadillo Jones.

— O da, da. Čuo sam za njega. Čak sam mu napisao pismo. Ali kakve to veze ima...

— Pisali ste mu u Calumet - prekinuo ga je u pola rečenice Hashknife.

— Točno. Pogodili ste! U Calumet - potvrdio je Ludden.

— Čudno. Ja to pismo nikada nisam primio, a nedavno smo odande došli - izjavio je Hashknife.

— Nikakvo čudo - napomenuo je Armadillo. — Jer, Hank je na omotnici napisao: Poslije deset dana vratiti pošiljaocu, Hanku Luddenu u Arapaho City. I pismo se vratilo.

– Vi ste, znači, Hashknife Hartley? - upitao ga je Ludden.

– Da, glavom i bradom.

– H'm..m..mm. - Ludden ga je pomno odmjerio od glave do pete. – Pa, ako niste primili moje pismo, kako ste znali da sam vam pisao?

– Možda ja mogu čitati tuđe misli - nasmiješio mu se Hashknife. Nije im htio ni jednom riječi spomenuti ono drugo anonimno pismo koje ga je dočekalo u Calumetu.

– Ja vam to ne vjerujem! - odlučno je odsjekao Armadillo.

– Nitko ne može čitati tuđe misli premda se sve slaže s onim što nam je kazao Amos Hardy. Kazao je da je Hartley Hashknife najbolji čitač sudbine iz dlanaka kada se radi o kradljivcima stoke ili ubojicama iz busije.

– Amos Hardy! Pa da - nasmiješio se Hashknife. Predobro je poznavao Amosa Hardya, debelog nakupca stoke za klaonice na Istoku.

– Poznajete tog debelog svata? - upitao ga je Armadillo, podigavši obrve.

– O da. Predobro. Ali, nismo se vidjeli već godinu dana. Po svemu sudeći, željeli ste da vam dođem za upravitelja na ranč Hard Luck?

– Tako nešto - potvrdio je Ludden. – Ali, ako niste pročitali moje pismo, kako to onda znate?

– On ti čita misli - dobaci ironično Armadillo.

– Jamačno vam je Hardy kazao - reče Ludden.

– Kako rekoh, nisam ga vidio već godinu dana - podsjeti ga Hashknife.

– Slušaj Hanke, čita li on tuđe misli ili ne, to za nas uopće nije važno, jer mi smo danas u gorim govnama nego što smo bili u ožujku - napomenuo je Armadillo.

– Doista, Armadillo ima pravo - priznao je potišteno Hank Ludden.

– Svejedno je kako ste doznali da vam je Hank napisao pismo u proljeće, glavno je da ste došli - dobacio je Armadillo.

– To je prava riječ na pravom mjestu - uz osmijeh osokolio ga je Hashknife. Zatim ih je upitao: – Gdje ste razgovarali s Amosom o meni?

– Upravo ovdje na ovom trijemu.

– Tko je još bio s vama?

– Nitko. Samo ja, Hank i Hardy - odvrati mu Armadillo.

– Nitko drugi nije čuo vaš razgovor?

– Nitko, bogami, koliko ja znam.

– Hardy je sam došao ovamo - kimnuo je potvrdno glavom Ludden.

– Poznaju li ljudi u ovim krajevima Amosa Hardya?

– Kako ga ne bi poznavali? On otkupljuje stoku po našoj krajini oko Twisted Rivera. Dolazi dva put na godinu - reče mu Armadillo.

– Dolaze li i neki drugi prekupci stoke?

– Svakako. Dolaze, ali Amosa svi znaju. On uvijek dobije koliko grla traži. I od nas je nekada mnogo kupovao, ali, nažalost, u zadnje doba nemamo mu više što prodati.

– Gdje se stoka utovaruje na vlak?

– U Cascu, pedesetak kilo-

metara odavde. Govorili su da ćemo i mi dobiti željeznicu, ali preskupo im je bilo probiti prugu kroz kanjon Crow Rock.

— Ima li gradova odavde do Casca?

— Ima. Bend i Lone Tree. Oko desetak kilometara je do Benda, šest do Lone Treea i još tri-desetak do Casca.

— S kojih rančeva gone stoku na utovar?

— S JME, K8, 103, Box X, Diamond Z, i 7 Bar 9 - nabrojio ih je Ludden. Hashknife je zapisao imena rančeva na poledini stare omotnice.

— U svom pismu ja sam vam predložio da dodete za upravitelja na ranč HL. Ta ponuda još vrijedi - rekao mu je Ludden.

— Taj mi posao više ne odgovara - odvratio mu je Hashknife dok je spremao omotnicu u džep. — Nego, kažite vi meni, iskreno po duši, da li se ovdje nešto zbilo što vas je navelo da posumnjate da je Joe Lane kradljivac stoke?

Ludden je duboko uzdahnio i potresao glavom.

— Ne, nije, gospodine Hartley. Za mene je to bio težak udarac. Sada mi je sve svejedno. Neka krade tko hoće moja goveda.

— Bogami, ja svoja ne dam! - usprotivio se Armadillo.

— Što će sada vaša kći? - upitao je Hashknife Luddena.

— To samo bog zna. Oni su živjeli od Joeove plaće. Ne znam kako će sada.

— Nagovorite je da se vrati ovamo.

Spomenuvši Mary, Hashknife je Luddena taknuo u rak ranu.

— To nije vrijedno ni spome-

na, a kamoli truda - iskreno će Armadillo.

— Ali, vi biste bili presretni da vam se vrati, zar ne?

— Ona neće ni da nas pogleda - potužio se Armadillo.

— No, vi biste je rado primili pod svoj krov?

— Dapače. Jedva čekamo taj dan - priznao je Armadillo.

Armadillo ih je zatim pozvao da prenoće u njih na ranču HL, ali Hashknife je uljudno otklonio poziv i uvjerio starog kauboja da oni imaju još neke druge obaveze koje moraju nezostavno obaviti.

— Doista, ne bih želio da se uplićem u vaše obaveze kazao im je Ludden na rastanku. — Ali, ja sam ubio Joea Lanea jer je krao stoku, a na ranču HL jedva da još ima dovoljno grla da bih njihovim brojem mogao opravdati svoj čin. Živa su još dva kradljivca stoke, a ti će biti dostatno pametni da budu tiho neko vrijeme.

* * *

Dok su jahali natrag u Arapaho City, Hashknife je spomenuo Sleepyju svoj susret s O'Dayom, a zatim su počeli razgovor o Scotty McLeodu.

— Porota sastavljena od kravara jedva će dočekati da ga pošalje na vješala - napomenuo je Sleepy, pa nastavio - čuo sam u gradu da su Lane i McLeod bili dobri prijatelji.

Kad su prejahali preko starog škripavog mosta iznad Twisted Rivera i došli do prvih kuća u gradu, ugledali su šerifa koji im je jahao ususret.

— Dojadilo mi je sjediti među četiri zida, pa sam pošao na ča-

šicu razgovora s Luddenom i Armadillom na ranču HL - reče im šerif poslije pozdrava.

— Mi se upravo odande vraćamo, pa sam pomislio kako ne bi bilo zгореga da odjašemo do McLeodove kolibe i pronjuškamo naokolo - odvrati mu Hashknife.

— Pa prekjučer ste bili tamo?

— Bio sam, ali nisam ulazio u kuću.

— Niste? Hm...m.m. A što mislite da ćete tamo naći?

— Ništa.

Šerif se promeškoltio na sedlu dok je očima prelazio po Hashknifeovu licu.

— Smithe, tko ste zapravo vi? - upitao je iznenada.

— Jedan od braće Smith - lakonski će Hashknife.

— Sranje! - izletjelo je šerifu.

— Ovamo vas je doveo val zločina, ne tražite posla, njuškate naokolo poput detektiva. I moram vam reći, nisam ja jedini u Arapaho Cityu koji se pita tko ste i što ste vi.

Hashknife se cerekao dok je namatao cigaretu.

— Smith je dobro ime kao i svako drugo, Darceyu - govorio je polagano. — Nitko nas ovamo nije poslao i nitko nas ne plaća za ovo što činimo. Mi smo dva kaubojalutalice. Nehotice smo natrapali na dva umorstva. Nitko neće da nam kaže ono što bismo htjeli znati, pa smo onda sami počeli tražiti odgovore. Nađemo li ih, kazat ćemo vam. Ubiju li nas, sami ćemo biti krivi.

— Pošteno! - složi se Darcey i klimne glavom. — Ako ne smetam, i ja bih rado pošao s vama do McLeodove kolibe. No, ako

mislite da možete izvući McLeoda iz zatvora, onda ste se dali u krvav posao - upozori ih šerif.

— Nisam o tome mnogo razmišljao - smješkajući se odgovori Hashknife. — Kažite mi, jesu li McLeod i Joe Lane bili dobri prijatelji.

— Jesu. McLeod je vrlo drag Škot, ako ga ne izazivate. Joe ga je volio. McLeod je mnogo putovao i Joe je uživao slušati njegove priče. Zašto vas to zanima?

— Ako je Joe Lane krao krave onda to nije radio sam.

— Možda bismo mogli otkriti i tko je treći kradljivac, šerife - javio se Sleepy.

Zakrenuli su udesno i pošli prečacem preko brijega do McLeodove kolibe. Nitko se nije potrudio da pokopa crknute ovce i nepodnošljiv smrad strvina privukao je na njih jata muha.

Vrata na kolibi bijahu poluo-tvorena.

McLeod nije imao mnogo stvari, ali krevet je bio besprije-korno složen. Na stolu od grubo istesanih dasaka, rojevi mravi vrzli su se po otvorenoj staklenki pekmeza.

Stari sanduk pokriven indijanskim gunjem stajao je uz uzglavlje kreveta. Na suprotnom zidu, na klinčanici visio je par iznošenih traperica, stari olinjali crn ogrtač i izgužvan šešir široka oboda kao u sombrera.

U kući gotovo i nije bilo drugog pokućstva.

Hashknife je uzeo s klinčanice stari crni ogrtač. U njegovu unutarnjem džepu našao je smotak starih pisama s britanskim poštanskim markama na omotnicama. Ali između omot-

nice našao je i složen list papira koji je umalo izmaknuo njegovu oku.

Otvorio ga je i očima proletio preko kratke poruke napisane mekanom olovkom.

»Dognaj ih u istočni kraj kanjona idućeg petka, nemoj ih dognati mnogo kao posljednji put i čuvaj se«.

Hashknife se smješкао dok je davao šerifu list papira s porukom. Šerif je pročitao bez riječi dok je Sleepy pročitao poruku preko šerifova ramena.

— Ej! - dreknuo je Sleepy. — Isti rukopis kao u onom tvom pismu, Hashknife!

Hashknife se znalački osmijehnuo i kimnuo potvrdno glavom dok se šerif u njega zapiljio strogim pogledom.

— Aha. Vi ste dakle Hashknife Hartley! - izustio je šerif sa strahopoštovanjem.

— Ja sam mislio da vi za mene nikada niste čuli - odvratio mu Hashknife.

— Čuo sam. Vidite, ja sam šerif već gotovo četiri godine, a u četiri godine čovjek svašta čuje i dozna. Je li vas ovamo poslalo udruženje govedara?

— Ne, nije. - Hashknife izvadi iz džepa pismo koje ga je dočekalo u Calumetu i turne ga šerifu pod nos.

— Usporedite rukopise - predložio mu je Sleepy.

Rukopisi u pismu i u poruci bijahu nalik kao jaje jajetu. Hashknife je zatim šerifu ispričao sve o pismu u kojem mu je Hank Ludden, na preporuku Amosa Hardya, ponudio mjesto upravitelja na ranču HL, i koje se vratilo pošiljaocu na njegov zahtjev. Drugo pismo, dočekalo

je Hashknifea na pošti u Calumetu.

— Dobro, drago mi je da ste došli ovamo - nato će šerif ozbiljnim glasom. — I nikome nemojte otkriti svoje pravo ime, jer ovo prijeteće pismo ne smijete olako shvatiti.

— Onaj tko ga je napisao, taj zacijelo već zna tko sam ja - razumno zaključi Hashknife.

— A što mislite tko ga je napisao?

— To još moramo otkriti. Koliko je daleko odavde do kanjona Crow Rock?

— Pet kilometara, najviše. Držite li da je ovo poruka za McLeoda da tamo dotjera goveda? - zapita ga šerif.

— Imate li što drugo na pameti što bi mogao tamo dotjerati? Tamo ga sigurno čeka veza koja će preuzeti goveda.

— Svakako - kimnuo je šerif.

— Od istočnog kraja kanjona do McCallvillea nije daleko.

— A danas je četvrtak - zamišljeno će Hashknife. — Na poruci nema datuma pa ne znamo na koji se petak ona odnosi.

— McLeod će se, bogami morati krvavo oznojiti dok objasni odakle ta poruka u njegovu kaputu - napomenuo je šerif.

— On tvrdi da je bio u gradu onog jutra kad je nastradao Lane. Ako to može dokazati, to će mu mnogo pomoći. Jer, čovjek ne može biti na dva mjesta istodobno - reče Hashknife.

— Ali dobar jahač može za četrdesetak minuta stići iz grada do ranča U6. McLeod neće lako naći svjedoka koji će priseći da se on u gradu zadržao duže od jednog sata, jer njegov boravak u gradu nikog ne zanima

da bi upamtio koliko je vremena tamo proveo.

— A može li tko priseći da zna točno kada je Joe Lane izjahao iz grada i kamo je pošao?

— Rekao mi je da ide na ranč »Five Box«, jer da tamo neki momak prodaje pastuha ridana koji mu se jako svidio. Ali nemam pojma u koliko je sati izjahao iz grada.

— Je li ikada spominjao kradljivce stoke?

— Ni više ni manje od svih nas.

— A kakvi su bili njegovi odnosi s Luddenom?

— Joe nije mrzio Luddena. On se nadao da će staroga jednog dana proći srdžba i da će se izmiriti s Mary. Inače, Joe je volio starog Armadilla Jonesa.

Hashknife nato pride vrati ma kolibe. Zagledao se u mjesto s vratnicama gdje je udario metak. Uzeo je džepni nožić i iščeprkao iz rupe puščano zrno kalibra trideset-trideset.

— McLeod se kleo da su pucali u njega dok je bježao u kuću. Čini se da je govorio istinu - reče Hashknife i dobaci zrno šerifu.

Potom je Hashknife izašao na dvorište. U drvenom pragu našao je još jednu rupu od metka. Pokazao ju je šerifu koji je samo ozbiljno zakimao glavom.

— McLeod je ipak govorio istinu - složio se i šerif. — Ali kako će to primiti porota. Ne možemo dokazati kada su bili ispaljeni ti meci.

— Budući da ne možemo, idemo kući - dobacio mu je Hashknife.

Prije nego što su krenuli natrag u grad, šerif je našao neke

zardale čavle u McLeodovoj kolibi i s njima zabio vrata.

Čim su se vratili u svoju sobu u »Arapaho« hotelu, Hashknife se izvalio preko kreveta i zapiljio očima u strop, a Sleepy je sjeo za stol i počeo slagati pasijans.

Prošao je sat vremena u šutnji, a tada će Hashknife glasno:

— Do istočnog kraja stići ćemo prije mraka.

— Do istočnog kraja čega? - podigao je Sleepy glavu.

— Kanjona Ceow Rock.

— Jao meni - zavapio je tiho Sleepy.

— Puške ćemo posuditi od šerifa. Spremi te karte, kauboj! - Hashknife je skočio s kreveta i dohvatio svoj sombrero s klinčanice. — Ako itko dogna i jednu kravu u taj kanjon, mi ćemo ga tamo dočekati, Sleepy - kazao je prije nego što je otvorio vrata od sobe.

— Onaj pravi petak je za tebe, dakle, sutra - zacvilio je Sleepy.

— Ne možemo tamo doći prošli petak - razložno mu odvrati Hashknife.

Šerif im je rado pozajmio dvije puške i dao im za njih metke. Htio je svakako i on s njima poći, pa ga je Hashknife na jedvite jade odvratio od toga.

— Sto prema jedan da tamo nećemo nikoga zateći. A ako je netko tamo bio, da primi goveda, do njega je sigurno već dopro glas da je McLeod u zatvoru... pa će nam trud biti uzaludan. A ako i nekoga tamo nađemo... nas ćemo dvojica i bez vas s njime lako izaći na kraj - uvjeravao ga je Hashknife.

Kanjon Crow Rock vidio se i

prostim okom iz Arapaho Citya i šerif ih je uputio kako mogu što brže i što lakše stići do zapadnog kraja kanjona.

VIII

Mary Lane se istom počela oporavljati od gubitka muža, a već su je počele salijetati hladne i grube činjenice života nezbrinute udovice.

Joe Lane nije bio neki naročiti štediša i od njegove zadnje plaće, pošto je platila troškove njegova ukopa, jedva joj je ostalo nekoliko dolara.

Nikako se nije mogla pomiriti s mišlju da se obrati za pomoć ocu, jer joj se u srcu ukotvila sumnja da ga je Ludden hotimično proglasio za kradljivca stoke samo da bi imao izliku da ga ubije.

Mrska joj je bila i pomisao da izađe iz kuće. Ni jedna je prijateljica nije posjetila da joj izrazi sućut i Mary je znala da su je se svi klonili jer je Joe bio okaljan ljagom kradljivca. Odlučila je stoga da što prije napusti Arapaho City premda nije imala pojma kamo bi mogla otići. Sve je ovisilo o ono malo dolara koje je još imala u banci.

Baš nekako iza odlaska Hashknifea i Sleepya iz grada, Mary je napokon teška srca otišla u banku. Dutch ODay dovezao se u grad. Kinez Long How, zaustavio je dvopreg ispred banke upravo u trenu kada je naišla i Mary Lane.

Long How ušao je u banku po direktora, jer je O'Day došao da podigne novac za mjesečne plaće svojih kauboja. Kad se direktor vratio u banku da dade slu-

žbenicima nalog za isplatu, O'Day je kroz otvorena vrata vidio Mary Lane kako razgovara s direktorom. Koji tren poslije toga izašla je iz banke. Zastala je na vratima i utonula duboko u misli.

— Kako ste, gospodo Lane? - upitao ju je iznenada O'Day.

Mary je podigla glavu i nagnula mu se. Prvi joj se put dogodilo da je oslovi O'Day, premda ga je znala godinama.

— Dobro sam, hvala - odgovorila mu je kratko, a da toga uopće nije bila svjesna.

— Niste dobro! Ne izmotavajte se! - doviknuo joj je.

Premda zapanjena njegovim odgovorom, Mary Lane mu se gotovo nasmiješila. Činilo joj se smiješnim da Dutch O'Day, taj najodbojniji čovjek u cijeloj krajini, tako s njom razgovara. Čak joj se smiješio. Sjetila se da O'Daya još nikada nije vidjela nasmiješena lica.

— Pridite bliže, gospodo Lane. Vidite i sami da ja ne mogu doći k vama - kazao joj je.

Prišla mu je, premda nije znala zašto je zove.

— To mi je žao... - rekla je.

— Nemojte me žaliti, molim vas - odvratio joj je O'Day, pa se počeošao po bradi i upitao je: — Je li vam Joe ostavio što novaca?

— Nažalost, nije mi imao što ostaviti.

— Znam da nije. Hoćete li se vratiti k ocu?

Mary se trenutak zagledala u njega, a zatim tiho odgovorila:

— Ne!

— Jeste li s njim razgovarali?

— Nisam i neću.

— Hmm.. mm - hropčući pro-

čistio je O'Day grlo. — Mary Lane, ne znam što da vam kažem. Vidite - nastavio je O'Day nervozno trljati bradu - mi na ranču »Five Box« nemamo domaćicu. Pa ako vam je po volji, možete doći k nama. Ja imam i previše za sebe, a nemam djece.

— Vrlo ste ljubazni, gospodine O'Day - iskreno je kazala Mary. Nije se više skanjivala da s njim otvoreno razgovara. — Hvala vam od sveg srca, ali ja to ne mogu prihvatiti. Već ću se nekako snaći.

— Znam da hoćete, Mary Lane, ali ako se predomislite, moja su vam vrata uvijek otvorena - kazao joj je, a zatim se okrenuo, ošinio konje i potjerao dvopreg niz ulicu. Dok je gledala za njim, Mary je vidjela da se zaustavio ispred šerifova ureda.

Šerif je izašao na vrata i pozdravio ga. Oni nikada nisu bili veliki prijatelji zbog O'Dayove otrovne jezičine.

— Kako živiš, Pete?

— Kojekako. A ti?

— Ne može bolje. Upravo sam razgovarao s Mary Lane, Pete. Čekaju je teški dani. Joe joj nije gotovo ništa ostavio, rekao bih po svemu sudeći.

Šerif se poprilično iznenadio kad je čuo O'Daya da priča o nevoljama drugih ljudi. Zapitao se nije li O'Day nezdrav ili možda pobenavio.

— Vjerojatno nije - konačno promrmlja šerif.

— Ti mladi ljudi kojima pas muda nosi, svi su ti jednaki. Žene se, a ... - zašutio je trenutak, pa brže-bolje nastavio: — Ali, ni mi nismo bili bolji kad smo bili mladi, zar ne, Pete? I mene da

su ubili kad sam imao dvadeset godina, i ja ne bih ništa ostavio za sobom.

— Takav ti je život - prihvati pomirljivo šerif, pitajući se što se to dogodilo da se O'Day toliko izmijenio.

— Koliko je dobivao Joe mjesečno?

— Sto i deset dolara na mjesec - odgovorio je šerif.

— A još mu je ostalo četrnaest mjeseci do završetka dvogodišnje službe i novih izbora. Hm... mm. Imaš li pri sebi mastiljavu olovku, Pete? - upitao je šerifa kad je izvadio iz džepa svoju čekovnu knjižicu.

Ispisao je ček i zagledao se u šerifa.

— Okrug neće isplatiti ni centa udovici pokojnog pomoćnika šerifa, zar ne, Pete? - upitao ga je.

— Možda i bi da je poginuo na dužnosti. Ali ovako...

— Dovraga, njegova žena nije nikome ukrala ni jednu jedinu kravu. Drži, Pete - rekao je i dao šerifu ček na tisuću i pet stotina dolara. — Uloži to u banku i svaki joj mjesec isplati stotinu i deset dolara.

— Ali ona to neće prihvatiti. Ne poznaš ti nju. Ona je tvrdo-glava ko mazga.

— Kaži joj da je grad ganut njezinom sudbinom, onda neće odbiti. Mene da nisi spominjao.

— Šerif prvo baci pogled na ček, a zatim zaškilji u O'Daya.

— Nešto se čudno s tobom zbiva, Dutche - tiho reče šerif.

— Slušaj, Pete, ne guraj nos tamo gdje mu nije mjesto. Ja valjda smijem sa svojim novcem raditi što hoću. To nije protuzakonito, zar ne?

– Doduše nisam to od tebe očekivao. Svejedno, hvala u Maryno ime. Neću nikome zucnuti ni riječi. Evo ruke - reče mu šerif, te pođe u svoj ured pošto se izrukovao s O'Dayem kojem to bi drago što se odjednom svi žele s njim rukovati.

Ispred svog ureda šerif naglo zastane. Pred njim se iznenada stvorio Armadillo Jones.

– Zdravo, Pete! Baš sam tebe čekao - smješкао mu se Armadillo. Ti znaš naše u okrugu kakvi su škrtci, a ja bih radije crko od gladi nego da vidim kako Mary Lane gladije, razumiješ ti men? Stoga sam iz štedionie uzeo tisuću i petsto dolara koje sam uštedio. Evo ti ih. Spremi ih u banku i uredi tako da Mary svakog mjeseca dobije sto i deset dolara do završetka Joeova roka službovanja. Kao da joj isplaćuje okrug. Čuješ?

– I da nikome ne zucnem ni slova odakle ta lova? - upita ga šerif iz iskustva.

– Točno. Neću da Hank zna za to. To je moja lova i ja s njom mogu raditi što hoću, zar ne?

Šerif je pokušao da mu se nasmiješi, ali uspjelo mu je samo da iskrivi usta.

– Hvala ti, Armadillo. Njoj će novac zacijelo dobro doći.

– I hoće, zacijelo. Ali pazi da ona slučajno to ne dozna, jer možda ne bi htjela uzeti novac s ranča HL. I hvala tebi. Hoćeš da te počastim jednim pićem?

– Drugi put. Oprosti, sada imam posla.

– Onda, poziv vrijedi za drugi put, Pete - složio se Armadillo, te se odgegao na svojim krivim nogama natrag prema salunu »War Paint« odakle je bio

istrčao kad je ugledao šerifa. Hank Ludden ga je sa sumnjom u očima promatrao s trijema saluna.

Šerif je odlučio da mu je najbolje da odmah pođe do Mary Lane i obavijesti je o velikodušnoj odluci njihovih okružnih predstavnika kadli, dok je prolazio ispred banke, pred njega ispadne blagajnik, ljigav čovječuljak koji je uživao razvlačiti zadnje samoglasnike riječi, važna držanja i kratke pameti.

– Živjelii šerifee! Baš sam se nadao da ću vas ovdjee sresti.

– Zašto baš ovdje i zašto baš mene? - nehajno ga upita Pete Darcey. Okružni mu je blagajnik uvijek išao na živce svojim razvlačenjem riječi.

– Daa baš vas. Okružna blagajnaa učinilaa bii neštoo ... hm ... neuobičajenoo, a vii biste nam morali pomoćii - rastezao je blagajnik nabadajući riječi. – Hank Ludden... dao nam jee ček u iznosuu od tisuću i petstoo dolaraa da Mary Lane isplaćujem plaćuu koju je primaoo pokojnii Joee. Moramoo hiniti i lagatii inače ga ona neće htjetii primitii. Jestee li ... hmm ... razumjelii?

Pete Darcey gurne šešir na jedno oko, pa se uze prstima desne češati po potiljku glave.

– Žao mi je starog, pa sam pristao premdaa to nije po propisimaa. Uzdahnuo se u vas. da ćete vii znatii too njoj već nekako dojavitii ... a daa ona ne dozna čijii je too novac. Hoćetee li?

– O bože, što sam ti ja skrivio - uzdahnuo je duboko šerif pošto je blagajnik produžio svojim putem, a on se naslonio na zid

banke da odahne čim je blagajnik odskakutao žustrim koracima niz ulicu. - Kako da izmislim laž koja će vrijediti tristo trideset dolara na mjesec do kraja roka službe Joea Lanea?

* * *

Baš nekako u vrijeme večere, Hashknife i Sleepy ujahali su u gradić McCallville koji zapravo bijaše najobičnija selendra s tri drvene kuće u dva reda uz prašnu cestu. Oko petsto metara izvan naselja bila je željeznička postaja, četvrtasta daščara u raspadnu stanju. S njezine lijeve strane stršala je klimava ograda prostranog obora obrasla u korov.

Zavezali su konje za telegrafski stup i pošli prema vratima daščare. Otpravnik vlakova, mršav i blijed, spavao je na stolici. Probudio ga je topot čizama. Hashknife proviri glavu kroz okno za prodaju karata. Nasmiješi se ljubazno.

— Zdravo šefe - pozdravi!

— Hoćeš kartu?

— Ne. Kad ide prvi vlak s kravama. Ukrkali bismo se besplatno.

— Vlak s kravama! - otpravnik je pljunuo s prezirom na prljav pod pun opušaka. — Što je tebi? Nema više takvih vlakova otkada su kravama narasli rogovi!

— A tako. Ja sam čuo da se iz McCallvillea otprema mnogo krava.

— Nekad bilo, sad se spominjalo. Netko te je zeznuo, bratče. Da je i jedna krava ovdje utovarena u zadnjih godinu dana, ja bit to sigurno znao.

— Svakako! - Hashknife mu

se zahvalio na obavijesti. Zatim je u društvu sa Sleepyem obišao zapušteni koral.

— Ako su McLeod i njegovi prijatelji krali stoku s ranča HL, odavde je zacijelo nisu otpremali u bijeli svijet - zaključio je Sleepy.

Mrak se već bio spustio na zemlju kad su stigli u hotel. Poslije večere navratili su u salun na čašicu pića i razgovora.

— A ne. Odavde više nitko ne otprema stoku - odgovorio im je barmen. — Otidite u Carco. Tamo ćete možda uhvatiti kakav vlak natovaren kravama.

— Poznajete li vi, možda, nekog McLeoda? - upita ga Hashknife.

— Nikad čuo za nj. A što biste vi popili?

Uto je u salun banuo neki čovjek koji im se predstavio kao vlasnik prodavaonice mješovitom robom i koji je objeručke prihvatio ponuđeno piće. Više od pola sata slušali su njegovo jadikovanje nad sudbinom McCallvillea. Dok su razgovarali neki konjanici projahali su ispred hotela. Čuli su zveckanje lanaca na oglavima. Konobar je prišao prozoru, razmaknuo zastore i zagledao se u mrklu noć.

— Tko je bio? - upita ga trgovac.

— Nisam ih vidio. Vani je crni mrak.

— Ovdje nema baš mnogo prometa, a? - napomenuo je Sleepy.

— Nema, nažalost - odvrati im otužnim glasom trgovac, pa nastavi: — Ovu rundu ja plaćam.

— Gdje nabavljate ovaj oga-

van viski? - upitao je Sleepy konobara.

— Ne sviđa vam se? - začudio se barmen. Uzeo je bocu s police i pokazao im naljepnicu.

— Prvorazredan viski. Dvadeset godina star. Zove se Stara Vrana - ponosno će barmen.

— Dovraga! Zato su meni usta puna paperja - podbode ga Sleepy u živac.

— Nema u njem perja - protuslovio je barmen koji nije dopuštao da se netko ruga s njegovim viskijem. Dao je bocu Sleepyju da je izbliza ogleda. Sleepy je promućkao bocu i podigao je prema svjetiljci.

— Bistar je kao...

Zaglušio ih je prasak. Tres!

Boca je prsnula u tisuće oštarih krhotinica, poprskavši viskijem sve oko šanka kad je s ulice prasnula puška. Na debelom staklu boce zrno je skliznulo ustranu, zarilo se u policu s bocama koje je usput porazbijalo.

U tren oka svi su se skamenili, a idućeg su trena već svi bili na podu. Hashknife je izvukao revolver i upucao svjetiljku. Salun je utonuo u tamu.

— Hej, ne pucaj, budalo jedna - proderao se barmen jer mu se učinilo da su oba hica došla s ulice.

— Sleepy!

— Tu sam, Hashe. Ležim na trgovcu. Gdje je barmen?

— Ovdje sam iza šanka. Imam sačmaricu i neću štedjeti sačme ako netko pokuša ući u salun.

— Nekome ste se morali grdno zamjeriti - dobacio mu je Sleepy.

— Ja? Kome je stalo do mene? - odvratio je svadljivim glasom barmen.

— Zacijelo ste nekome dali da pije onog viskija s perjem - reče mu Sleepy i udari se smijati.

— Što se cerekate dok mene gađaju - uvredljivo će barmen koji se očito preplašio.

— Meni je krhotina stakla posjekla lice. Kad ćemo upaliti svjetiljku? - plačljivim ih je glasom upitao trgovac.

— Pošto ja izađem odavde - odvrati mu Hashknife.

— U ovom salunu noćas, neće više gorjeti svjetlo. To vam ja jamčim. Sutra u zoru kupim krpe i tjeram što dalje odavde - reče uplašeni barmen.

— Vraćate se kući u Iowau, gospodine? - upita ga Sleepy podrugljivo.

— Tamo mi barem neće pasti ni vlas s glave. Je li, a zašto ne izađete i pogledate da li je ubojica još tamo?

— Dodi, daj mi tu sačmaricu - pozva ga Sleepy.

— Kako da ne! Trebat će meni kad izađem, samo što to neće biti tako skoro - odvrati mu barmen.

* * *

Privukavši se uza zid, Hashknife je provirio kroz prozor.

— Nema više nikoga. Oluja je prohujala - šapnuo je.

Izašao je iz saluna. Prošetao tiho oko kuće. Vlasnik trgovine mješovitom robom i Sleepy pošli su za njim. Tek kad je zaključio da je zrak čist, izašao je iz saluna i barmen sa sačmaricom u ruci.

— U vas su pucali? - upita ga neki slučajni prolaznik.

— Da ovaj čovjek nije držao bocu između njih i mene, ja bih sada bio mrtav čovjek - s puno važnosti izjavio je barmen dok je prstom pokazivao u Sleepy.

— Idemo ljudi odavde, mogu se oni još vratiti - opomenuo je slučajni prolaznik nekolicinu znatiželjnika koji se okupiše oko ulaza u salun.

Hashknife i Sleepy pošli su prema privezištu po konje dok su se ostali ugurali u predvorje hotela. Uzjahali su i krenuli prema sjeveru. Kad su izašli iz grada, zakrenuli su prema istoku.

— Malo je nedostajalo da me pogodi - reče napokon Sleepy.

— Stajao si mi slijeva, a zrno je došlo s lijeve strane, točno iza mene. Znaš što to znači, zar ne, Hashe?

— Pucao je u mene čovjek koji mi je poslao ono pismo u Calumet i koji je podmetnuo onu ceduljicu u džep McLeodova ogrtača.

— Što ćemo sada?

— Idemo u kanjon Crow Rock!

— Lud si! Pobit će nas tamo kao zečeve!

— Neće nas vidjeti. Noć je.

Uskoro je zasjala mjesečina i obasjavala im put prema kanjonu. Ispred njih na obzoru uzdizala su se sjenovita brda kroz koja je priroda usjekla uzanu guduru. Gudura kanjona nije bila odveć duboka, a uz kamenite stijene na zaravancima sa strane bilo je dovoljno zemlje da uhvate korijena patuljasti borovi. Vjetar je hukao kroz borovo granje i crno grotlo kanjona. Hashknife je sjahao i namotao uzde oko jabuke sedla.

— U kanjon idemo pješice. Konji će ići ispred nas. U ovom mraku ni sam vrag ne može vidjeti nosi li konj jahača ili ne. Možemo izgubiti konja, ali i to je bolje negoli da izgubimo život.

— Imaš pravo. Dva-tri kilometra i nije neka duga šetnja - složio se Sleepy.

Hashknife je pognao konja ispred sebe. Za njim je išao Sleepyev konj, a zatim Hashknife i Sleepy, jedan za drugim. Uskoro su od strmih strana iz crne dubine odjekivali još samo posrtavi koraci nogu u čizmama i kopita konja koji su kazivali da guduricom prolaze neki ljudi i životinje.

Nabadali su oprezno s noge na nogu. Kroz gusti mrak ništa nisu mogli razabrati. Odjednom se Sleepyev konj zaustavio i oni su se malne sudarili. Za čas im bi jasno da se zaustavio i Hashknifeov konj.

Desetak sekundi nitko se nije usudio ni prstom pomaknuti. Zatim se Hashknife tiho stao šuljati naprijed uz konje. Stao je uz glavu svog konja, pokušavajući da očima probije tamu pred sobom. Načulio je uši, ali čuo je samo huk povjetarca niz hridine.

Ispružio je oprezno ruku. Iznenada napipao je nekakvu žicu koja je bila nategnuta poprijeko staze uzanog kanjona. Gotovo nagonski, potegnuo je k sebi. U istom trenu, s njegove desne strane, prasnuo je hitac. Prasak je odjeknuo uzanom guduricom.

Hashknife je sagnuo glavu i potegnuo revolver. Iza sebe čuo je kotrljanje šljunka po stazi,

užurbane korake i Sleepyev glas: – Hashknife! Da uzmem pušku? - zasiktao je.

– Ne. Ne deri se! - odvratio mu je Hashknife, a uskoro se Sleepy stvorio iza njega.

– Jesi li ti pucao?

– Nisam - odvrati Hashknife, te uze Sleepy za ruku i opipa s njom žicu.

– Dovraga! Bodljikava žica. Bili su ovdje prije nas. Odakle je došao hitac? - šaptom ga je upitao Sleepy.

– Reći ću ti za koji trenutak. - Hashknife je pošao uz žicu i naišao na bor preko kojeg je bila obješena grana. Sagnuo se i prošao ispod nje. Uskoro je naišao i njezin kraj pod kamenom napukle stijene. Pipajući oprezno prstima, uspjelo mu je da iz pukotine iščeprka revolver kome je oko okidača bila zavezana žica. Vratio se uz žicu natrag do mjesta gdje ga je čekao Sleepy i objasnio mu u nekoliko riječi zašto je revolver opalio kad je potegnuo žicu.

– Slučajno sam gledao u tom pravcu i vidio odsjaj hica. Busijaši obično ne pucaju u zrak, znaš Sleepy?

– A što to onda znači?

– Htjeli su nas zaustaviti. Bili su sigurni da će naši konji zastati pred žicom, te da ćemo mi sjahati, da će revolver opaliti čim je dotaknemo i spriječiti nas da idemo dalje. Oni svako žele da mi ostanemo u kanjonu do zore, kao u mišolovci.

– Tada bi nas dokrajčili bez pol muke, je li?

Nije im dugo trebalo da skinu žicu s puta i ništa im se više nije ispriječilo na stazi do izlaska iz kanjona. Zatim su uzjahali i

krenuli hitro niz obronke.

Arapaho City je još spavao kada su se vratili u svoju hotelsku sobu. Hashknife je izvadio iz džepa revolver koji je uzeo u kanjonu i pomno ga je ogledavao. Pažnju su mu privukli inicijali S.McL urezani u dršku revolvera.

– Hmm, McLeodov revolver? - razmišljao je dok je palio cigaretu na cilindar petrolejke.

– Budala, što je išao urezivati inicijale u držak - zagundao je Sleepy.

– Ali on ga nije mogao tamo postaviti. Moramo sutra rano u zatvor da s njim porazgovaramo - reče Hashknife.

– Da mi je samo znati po kog vruga smo mi uopće išli u taj McCallville?

– Pa, upoznali smo nekoliko zgodnih ljudi, našli lijepi i sjajni revolver i donijeli natrag živu glavu. Što bi ti još htio?

– Točno. Ja sam kao od šale mogao ostati bez svoje, samo da sam u onom smrdljivom salunu stajao za dlaku više ulijevo. Ali, ipak, ne vidim što nam je to sve trebalo?

Hashknife se polagano nacerkao dok je izuvao čizme.

– Htio sam znati čekaju li oni tamo McLeoda ili mene.

– A pa, sada valjda znaš?

– Uvijek valja računati s mogućnosti da je netko htio ustrijeliti onog barmena.

– Taj je već odlepršao kući u Iowau - nasmiješio se Sleepy.

– Pravo čudo da nam nisu rastjerali konje ispred hotela - nastavio je Sleepy.

– Nisu, jer su željeli da ujašemo u kanjon i to po bijelom danu - objasni mu Hashknife.

– Kako bi nas što lakše prorešetal u onoj guduri?

Hashknife je kimnuo glavom, a zatim je naglo skočio iz kreveta i pošao u ugao gdje su im bile puške. Pomno je pregledao jednu, a zatim drugu. Ponovo ih je naslonio na zid. Pošao je do stola, puhnuo u svjetiljku, ugasio je i legao u krevet.

– Sreća naša što nismo morali pucati iz tih pušaka. Netko im je oštetiio udarne igle.

– Dovraga, a tko?

– Pokušavam se dosjetiti, Sleepy.

– Bogzna jesu li bile ispravne kad nam ih je dao šerif?

– To se i ja pitam, Sleepy. Laku noć.

IX

Idućeg jutra Amos Hardy, nakupac stoke, stigao je u Arapaho City na svom polugodišnjem proputovanju. Amos bijaše oniža rasta, s velikim trbuhom i okruglim nasmiješenim licem, ali izvanredno oštra oka kad je valjalo procijeniti težinu i starost goveda.

Odsjeo je u »Arapaho« hotelu, doručkovao i zatim otišao u salun »War Paint« da pozdravi stare znance i čuje što ima novog u pokrajini Twisted River.

– Joe Lane mrtav? Bože mili! Ustrijelio ga Ludden! Hm.. m..m. Kako je Joeova udovica. Snašla se? Lijepa ženica. Neće dugo biti udovica.

I tako je Amos časkao, ogovarao i ispijao čašicu za čašicom. Kad ga je viski već podosta zagrijao, u salun je ušao Corliss s ranča »Five Box«.

– Zdravo Corlisse! Kako tvo-

je kravice? - glasnim povikom dočekaio ga je Amos.

Corliss se stao smijati. Rukovao se s Amosom.

– Kako si ti, Hardy?

– Odlično! Popij koju samnom.

I dok su Corliss i Amos jedan drugome nazdravljali, Hashknife i Sleepy pošli su poslije doručka vratiti posuđene puške u šerifov ured.

Šerif je s velikim nestrpljenjem čekao da čuje što se dogodilo u kanjonu Crow Rock. Hashknife nije ispustio ni jednu potankost iz svoje priče. Pokazao je šerifu McLeodov revolver i uništene udarne igle u puškama koje im je pozajmio.

– Uhuhu! - zakimao je šerif zabrinuto glavom. – Ti se bogami, ne šale. Ništa ne prepustaju slučaju.

– Ali mi smo unatoč svemu još živi - napomenuo je Hashknife.

– Idemo do Scottya u ćeliju da ga pitamo kako je njegov revolver dospio u kanjon. On upravo doručkuje.

Scotty ih je srdačno pozdravio. Prišao je vratima od rešetaka sa šalicom kave u ruci.

– Došli smo te pitati gdje je revolver s tvojim inicijalima urezanim u dršku.

– U mom sanduku. Gdje bi bio?

Hashknife se nato kratko i tiho nasmiješio.

– Niste smjeli urezati inicijale u dršku. To vas može uvaliti u nevolje.

– Ta stara škrebetaljka ne može više nikoga uvaliti u nevolje. Iz njega ne biste pogodili u zid na deset koraka od vas.

— Vidim to i ja - zakimao je glavom Hashknife. — Našao sam ga noćas u kanjonu Crow Rock.

— U kanjonu! Moj stari revolver? - Scotty se zaprepastio. — Ja nikada u životu nisam bio u kanjonu Crow Rock.

— Ni u McCallvilleu?

— Ni u McCallvilleu, premda znam gdje se nalazi. Vi se sa mnom šalite? Netko je pretresao moju kolibu i prekapao po mom sanduku, jer ja sam ga tamo ostavio, očiju mi - kleo se McLeod.

Vrativši se u prednju prostoriju, šerif potrese glavom i reče:

— McLeod laže. Nikada mu nisam spomenuo poruku koju ste našli u džepu njegova kaputa. Lagao bi i za nju.

— Vjerojatno - promrmljao je Hashknife. — Ne preostaje nam ništa drugo nego da čekamo i vidimo što će se još dogoditi.

U salunu »War Paint«, kamo su pošli na jutarnju čašicu, šerif i Hashknife naišli su na Amosa Hardya i Carlissa. Hashknife ne bi tog jutra koraknuo preko praga saluna da je znao da je tamo Amos Hardy, ali već je bilo prekasno da izbjegne susret s debelim nakupcem stoke.

Amos Hardy bio je već poprilično popio.

— Koga to moje oči vide - po viće oduševljeno Amos čim je spazio Hashknifea i Sleepyja. — Hashknife, prefrigani skote! Zdravo Sleepy, rago stara! Ova-mo, ovamo ha... ha... ha! - pljeskao ih je po plećima i vrtio se oko njih.

— Ovo moramo zaliti! Nema ništa ljepše nego sresti stare prijatelje u tuđem svijetu! - gro-

hotom se smijao Amos kad se naslonio natrag na šank, domahujući im da pridu bliže.

— Corlisse, dopusti da te upoznam s gospodinom Hartleyem Hashknifeom i Sleepyem Stevensom - ponosno će svečanim glasom Amos. Zatim se okrenuo prema Corlissu: — Gospodo, ovo je gospodin Corliss. On je glavni kauboj na ranču »Five Box«.

Hashknife se rukovao s Corlissom. Kiselo se smiješkao dok je Corliss pucao od smijeha.

— Braća Smith, a? - posprdno se cerekao Corliss.

— Kakva braća Smith? - iznenađeno će Amos Corlissu. Nije bio toliko pijan da ne bi shvatio da se izlajao. — Zar sam nešto uprskao, gospodo?

— Ubio si braću Smith - nasmijsao se Hashknife.

— Oh, oprosti, stari moj - supijano je zakolutao očima debeli Amos Hardy.

— Nema veze - tješio ga je Hashknife. Približili su se svi šanku i iskapili piće.

— Ta ideja o braći Smith bila je pravo nadahnuće - uz gorak osmijeh promrsio je Sleepy.

— Svaki čovjek ima pravo na ime, pa u to ime popijmo još jednu - dodao je veselo Corliss.

Ali ta još jedna bijaše jedna previše za Amosa Hardya. Corliss ga je mogao otpratiti preko ceste u hotel, jer se Amos jedva držao na nogama.

— Nadam se da smrt braće Smith neće prouzročiti velik postotak smrtnosti i u obiteljima Hartley i Stevens - ironično je napomenuo Sleepy kad su se posjeli u hladovinu na trijemu ispred saluna.

— Ma kakvi - suho će Hashknife. — Ljudi koji nam rade o glavi već dugo znaju naša prava imena. Baš me zanima pred kim se sve Amos hvalio da je nagovorio Luddena da mi napiše pismo što mu se vratilo.

Uto se i Corliss vratio iz hotela i pridružio im se.

— Spremio sam ga u postelju - rekao je u smijehu. — Oh, gotovo sam vam zaboravio kazati da vas O'Say moli da navratite do njega na ranč »Five Box«.

— A zašto? -animalo je Hashknifea.

— E, to vam ne bih znao reći. Sa starim nešto nije u redu u zadnje vrijeme. Prestao je psovati i kleti. Čak je uljudan s onim svojim kineskim nosačem. Moon misli da će stari uskoro umrijeti, pa se popravio prije nego što se pojavi pred licem svog stvoritelja.

— Možda mu je samo dojadilo da stalno bude zločest i zao - domentuo je Sleepy.

— Možda - suho se složio Corliss.

— Doći ćemo. O'Say zacijelo ima valjan razlog zašto nas zove k sebi - kazao je Hashknife.

— Ako ćete odmah poći, možete sa mnom čim pokupim poštu - ponudio se Corliss da ih prati.

Odjahali su zajedno s Corlissom koji je bio posve drugi čovjek od onog Corlissa koga je Hashknife upoznao onog dana kada je poginuo Naylor, neposredno poslije puškaranja s McLeodom.

— Odviše sam se prenaglio tog dana - priznao je skrušeno Corliss kad mu je Hashknife to spomenuo. - Vrijedilo je vidjeti

lice onog ovčara kad je ugledao svoju ovcu na kraju mog lasa. Brisnuo je u kuću kao nasmrt uplašen zec, a već desetak sekundi kasnije sasuo nas je olovom. Moon i Naylor bili su gore na brijegu.

— Koliko je daleko od njega bio Naylor? - upita ga Hashknife.

— Dvjesto do tristo metara, otprilike... možda i više.

Hashknife nato zakima glavom. On je i sam bio procijenio toliki razmak.

— Čuo sam da su McLeod i Joe Lane bili dobri prijatelji.

— O tome vam ja ništa ne znam. Joe nije bio loš čovjek, samo mu je položaj pomoćnika šerifa malčice udario u glavu, pa se volio praviti važan.

— Jeste li ikada posumnjali da Joe krade stoku?

Corliss je brzo potresao glavom.

— Ne, nisam, ni u snu! Luddenova riječ jedini je dokaz. Ali ja mislim da Ludden ne laže. Joe mu je bio zet.

— Ludden tvrdi da su s Leneom bila još dvojica.

— Vjerojatno ne laže. Pitanje je tko su ti ljudi i odakle su došli. Odavde do Casca ima šest kaubojskih družina na šest raznih rančeva.

Ujahali su u dvorište ranča »Five Box«. Konje su zavezali za ogradu korala. Kuća u kojoj je stanovao O'Day bila je visoko-prizmenica. Imala je trijem na pročelju i sa strana. Iza kuće bila je velika staja, a njoj slijeva cijeli niz obora za goveda. Kauboji i služinčad spavali su u podugačkoj brvnari stotinjak metara iza staje.

Hoshknife i Sleepy pošli su za Corlinsom na trijem gdje ih je dočekaao O'Day zavaljen u ležaljci. Promatrao je pozorno Long Howa kako sadi mladice ruža u gredice vrta ispred kuće.

* * *

O'Day ih je dočekaao sa smiješkom dobrodošlice premda im nije pružio ruku. Doimao se još manjim negoli inače, onako zguren na svojoj ležaljci. Ponudio im je da sjednu. Hashknife je sjeo na ogradu trijema i naslonio se na stup, a Sleepy je sjeo na stube.

— Imat ćete ružičnjak pred kućom — napomenuo je Hashknife, gledajući u O'Daya.

— Predugo sam buljio u čičke pa sam se zaželio ruža — odvrati mu O'Day, pa naredi Corlissu da pođe s Kinezom po gnojivo.

Corliss je domahnuo Kinezu koji je pošao za njim. O'Day je gledao za njima dok nisu zamaknuli iza kuće, pa se obratio Hashknifeu:

— Smithe — počeo je bez žurbe — hvala vam što ste mi otvorili oči neki dan.

— Nema na čemu — odvrati Hashknife — samo što mi nismo braća Smith. Ja se zovem Hartley, a moj prijatelj Stevens. Taj dio sa Smithovima bijaše samo šala.

O'Day se zapilji razrogačenih očiju u Hashknifea.

— Hartley? Gdje sam već čuo to ime?

— Svi me obično zovu Hashknife.

— Tako je! Hashknife Hartley! Sve znam o vama. Nikakvo

čudo što se onomad niste plašili da mi skrešete u lice sve što me ide — reče uz blag osmijeh O'Day.

Moon se uto pojavi na vrhu stuba trijema, a za njim su iza ugla kuće dolazili Corliss i Kinez Long How koji je nosio vreću gnojiva za ruže.

— Dodite, momci, da vas upoznam sa slavnim Hashknifeom i njegovim prijateljem Sleepyem — pozvao ih je O'Day. — Oni nisu braća Smith.

— Znam ja to — pohvalio se Corliss.

— Odakle, pobogu?

— Predstavio mi ih je Amos Hardy. Stigao je jutros i odmah se natio ko ćuskija.

— Onda nije imao vremena da ti kaže tko su zapravo Hashknife i Sleepy.

— Nema tu što da se kaže. Amos svašta izmišlja kako bi se napravio važan — skromno će Hashknife.

— A meni su rekli da susve priče o vama i vašim pothvatima...živa istina!

— Mi smo samo dva obična kauboja lutalice. Ako smo i stekli neku slavu, vjerujte mi, nismo je tražili. Naprotiv, često smo morali dobro pljuniti u šake da zaradimo koji dolar za svježe konje.

— Hoćete reći da vi zabadava hvatate zločince? — začudio se Moon.

— Mi ne radimo za plaću — nasmiješio mu se Hashknife kiselu jer mu je taj razgovor bio neugodan.

— Jadan vam je onda taj vaš posao — reče Moon.

— Mi nismo plaćeni za ono što radimo.

— Samo budale izlažu glavu pogibelji, a da za to nisu dobro plaćeni — s omalovažavanjem će Moon.

— Doista? — nasmijuljio se Hashknife. — A tražite li vi svaki put povišicu plaće kada morate ukrotiti poludivljeg mustanga ili juriti vratolomno za stadom u stampedu?

— To je nešto drugo.

— Ali rezultat je isti. Kada ste mrtvi, svejedno vam je dali ste poginuli od olovnog zrna ili slomljena vrata — razložno mu odvrati Hashknife.

* * *

— Vesele me te ruže — rekao je O'Day kad je Kinez otišao iz vrta. — Odsada ću povazdan sjediti tu na trijemu i uživati u njihovoj ljepoti i njihovom mirisu. A što mi je drugo i preostalo od života.

— Zašto ne nabavite umjetne noge. Koljena su vam zdrva, zar ne? — upitao ga je Hashknife.

— Zar one drvene? — zaprepašteno će O'Day.

— Na njima, doduše, nećete moći trčati, ali moći ćete hodati uz pomoć štapa.

— A gdje da ih kupim? — upita ga O'Day uz otužan osmijeh.

— Amos Hardy vam ih može nabaviti na Istoku.

— Mislite li da bi on to učinio za mene? Znadete, kad je prošliput bio ovdje, nešto smo se porječkali.

— Ja ću ga zamoliti čim se vratim u grad : ponudio mu je Hashknife svoju uslugu.

— Hvala vam, Hartley, ali ja bih želio da osobno ipak porazgovaram s njime. On je stručnjak za govedarstvo. Corliss bi

ga mogao nagovoriti da dode. On otkupi sve što mu ponudim i plaća dobro i u gotovini Corliss — obratio se O'Day zatim svom glavnom kauboju: — zapregni kočiju, pa otidi u grad i dovedi mi Amosa Hardya, molim te.

— Vrlo rado. Idem odmah — kimnuo je Corliss glavom — premda teško da će htjeti doći. Hardy je vrlo uvredljive naravi i zlopamtilo.

— Doći će, doći. On je dobar trgovac i zna gdje je dobra zarada.

Corliss i Moon otišli su u staju. Dayne je bio upravo dojahao iz polja. Rasedlavao je konja.

— Kako vam se sviđa moj ranč, Hartleyu? — upitao ga je odjednom O'Day.

— Ovdje je doista vrlo lijepo, a vjerujem da i dobro zaradite prodajom krava.

— Ne mogu se potužiti premda meni osobno nedostaje jahanje prerijom, prašina u nosnicama, miris dima logorske vatre i vonj znoja mojih kauboj, svade i tučnjave. Znadete, jedino što mrzim u tom poslu to vam je utovar krava u željezničke vagona, njihovo otužno mukanje i udaranje rogovima u drvenu ogradu vagona... te bespomoćne životinje koje šaljemo na klaonicu. I stoga mi novac koji za njih dobijem i ne pričinjava neku posebnu radost.

Hashknife se na te O'Dayeve riječi kiselo nasmijuljio. Ganula ga je mekoća O'Dajeva srca.

— Prošli su dani gonidbi i velikih stada — nastavio je O'Day žalosnim glasom. — Još koju godinu i veliki će pašnjaci biti rasparcelirani, raskomadani u

malene posjede i ograđene bodljikavom žicom. Novi doseljenici sadit će na njima voće i povrće... tamo gdje smo mi pasli nekada velika stada.

— Možda to i neće biti tako skoro kako vi mislite — reče mu Hashknife da ga malko utješi. — Ljudima je za ishranu potrebno i meso. Kad već govorimo o kravama, kažite mi zašto ste mislili poseban žig za svoja goveda.

— Htio sam da imam žig koji kradljivci stoke neće moći lako izmijeniti.

— E, svaka vam čast. Uspjeli ste u tome — pohvalio ga je Hashknife.

O'Day se namjesti udobnije na svojoj ležaljci, pa se zagleda u oči Hashknifeu, te ga upita tihim glasom:

— Hartleyu, što vi zapravo radite ovdje u našem kraju?

— Što radim? Teško je to reći, gospodine — odvrati mu Hashknife koga je O'Day zatekao tim pitanjem.

— Znam. Radite za Hanka Luddena, zar ne?

— Istjerujem pravdu — odvrati mu tihim glasom Hashknife i pogleda ga iskosa.

— Ja vas dobro ne razumijem — reče O'Day.

— Ne znam kako drugačije da vam objasnim.

— Nemojte se ni truditi. To se mene ne tiče. Želio bih da radite za mene.

— Hvala vam što ste mislili na nas, ali Sleepy i ja uskoro odlazimo odavde — odbio je Hashknife ponudu.

Uto su čuli topot hitrih kopita i klopotaanje kotača. Corliss je projurio preko dvorišta da se za

njim sve prašilo u dvopregu u koji je upregao par poluukroćenih mustanga.

— Ostanite onda barem na večeri — pozvao ih je O'Day kad su Hashknife i Sleepy ustali.

— Ne, danas ne možemo. Hvala. Imamo još posla u gradu. Idući put kad dođemo — rekao je Hashknife.

— Hvala vam na posjeti i što ste mi spomenuli ono o drvenim nogama. Poslije ovog višegodišnjeg čamljenja u stolici, pokušat ću i umjetna krila ako mi netko zajamči da ću s njima prohodati.

X

Nekoliko sati sna i Amos Hardy se dovoljno otrijeznio da se vrati u salun »War Paint« gdje je naišao na Armadilla Jonesa. Pošto su se okrijepili prvom čašicom viskija i obnovili staro prijateljstvo, Amos se sjetio da je Hashknifea predstavio Corlissu njegovim pravim imenom, pa je upitao Armadilla da li on možda putuje incognito.

— Ne znam što ti to znači? — zabezeknuo se Armadillo.

— Jesu li Hashknife i Sleepy uzeli lažno ime?

— Jesu, jesu.

— Uh, bogamu, onda sam učinio faux pas (pogešan korak).

Armadillo je nato spustio čašu i okrenuo se da pođe.

— Kamo ćeš ti, dovraga?

— Idem po rječnik stranih riječi, jer kad si pijan stobom se ne može razgovarati.

— Vрати se! — dreknuo je za njim Hardy. Slatko se nasmijao i pozvao barmena da im se pri-

druži u praznjenju boce.

— Želim da svi budu sretni kao ja. Ja se napijem samo u Arapaho Cityu. On je toliko bogu iza leđa, da sam siguran da to nitko iz moje firme neće saznati.

— Čuo sam, kupujete goveda? — upita ga barmen.

— Kupujem i plaćam u gotovu. Moja tvrtka ima otvoren račun na moje ime u svim stočarskim trgovinama. Imaju puno povjerenje u malog Amosa. Predebeo sam da bih mogao biti varalica i pronevjeritelj.

U tom je trenutku u salun ušao Corliss i Amos je zajuškao od veselja kad ga je ugledao.

— Dodi ovamo ispičuturo. Ovaj ću put ja tebe spremiti u postelju!

Iskapili su nekoliko čašica prije nego što je Corliss Amosu rekao zašto je došao u grad.

— On mene zove? Da idem onom neotesanom zagrižljivcu u kuću? Ja? Pazi da ne bi! Zamisli ti njega? Zar on misli da Amos Hardy nema svoj ponos? Čudim se tebi Corlisse što si me uopće to pitao — trabunjao je supijano Amos Hardy.

Hashknife i Sleepy vratili su se s ranča FB u Arapaho City i zavezali konje na privezištu ispred saluna. Ušli su u salun baš u vrijeme Amosova govora. Amos je poskočio od radosti i nasilu ih dovukao do šanka, hvaleći im se kako je O'Day poslao Corlissa po njega. I šerif je naišao, pa im se pridružio uz šank. Čim ga je ugledao, Amos se zaintačio da ih sve časti pićem i da im održi prigodnu zdravicu.

— Ja sam slavuj — rekao im

je dok je podigao čašu. — Ja sam mješanac slavuja i kanarinca. Moj glas zvuči kao cilik milozvučnih zvončića.

— Kao zveket kravljih klepki, pijana budalo — ispravio ga je Sleepy. — A tvoje rodoslovno stablo pokazuje da si stopostotna mješavina vrane i škorpi-ona.

Sleepy je bio voljan priznati da je Amos Hardy vrstan nakupac goveda, ali išlo mu je na živce slušati, čak pijana čovjeka, kako sam sebe hvali. Ali Sleepyeva zajedljiva napomena ušla je Amosu na jedno uho unutra, a na drugo izašla van.

— Znam što ću učiniti! — izjavio je svečano Amos Hardy. — Idem s Corlissom na ranč »Five Box« da onoj otrovnoj guji skrešem u lice šta ga ide!

— Ti si lud — prekorio ga je šerif. — Okani se O'Daya. Ostavi tog jadnog bogalja na miru.

— Ja lud? — pijano je planuo Amos. — Ne bojim se ja nikoga, a najmanje te mumije. Prošli put kad sam bio na ranču »Five Box« on je mene popljuvao, a danas ću ja njega. Čut će, bogami, što ga ide. Idemo Corlisse!

— Pijan si. Najbolje ti je da ostaneš ovdje — savjetovao ga je šerif.

— Nemoj ti meni naređivati što da radim! — izderao se na šerifa Amos Hardy. — Ja sam slobodan čovjek. Dosta je on novca zaradio na Amosu, i ja ne dopuštam da mi se sere po glavi za moju lovu! Imam ja ovdje — reče Amos i udari se po džepu nakaputu — popis svih otkupa njegovih krava, sve do zadnje koju sam od njega kupio i šošte-no mu platio. Neka vidi koliko

sam mu novca dosada isplatio!

Corliss je nemoćno pogledao u šerifa i slegnuo ramenima, te šutke pošao za Amosom iz saluna. Kad su sjeli u kočiju, Amos je pograbio uzde ali Corliss mu ih je oteo i odgurnuo ga na drugu stranu sjedala.

Kad je Corliss pognao poludivlje mustange, Amos se podigao, nagnuo naprijed i odalamio svom snagom mustange šeširo. Konji su poskočili kao sumanuti od straha i jurili tako brzo da se kočija umalo prevrнула.

— Drag čovjek kad je trijezan, ali prokleta budala kad se obloče — napomenuo je tiho šerif kad su Hashknife i Sleepy pošli s njim u njegov ured.

— Bili ste kod O'Daya. Što radi? — upita ih šerif.

— Dao je posaditi ruže ispred kuće.

— Ruže? Bože, taj je posve poludio — reče šerif, pa nastavi poslije kraće šutnje: — Ja sam rekao McLeodu za onu ceduljicu koju ste našli u njegovu kaputu. On poriče da zna išta o njoj. I stari Armadillo je bio malo prije ovdje. Mene nije bilo, pa je nasamo razgovarao s McLeodom kroz rešetke.

— A što vam je kazao McLeod kad ste se vratili?

— Rekao je da bi htio razgovarati s ovim višim bratom Smith.

— Htio bi, a? — Hashknife je odmah zaključio da je Armadillo otkrio McLeodu tko su zapravo braća Smith, ali to nije spomenuo šerifu.

— Dopuštate li da s njim razgovaram u četiri oka?

— Kako da ne! Izvolite, kad želite.

Šerif i Sleepy ostali su čekati Hashknifea u uredu. McLeod je prišao vratima s rešetkama čim je čuo Hashknifeove korake.

— Htjeli ste sa mnom razgovarati? — upitao ga je Hashknife.

— Jest. Armadillo mi je rekao sve o vama da želite pohvatati kradljivce stoke s ranča HL, a šerif me je maloprije optužio da sam ja jedan od njih. Kažite mi, gdje ste našli tu ceduljicu s porukom da ja dovedem goveda u kanjon?

— U avšoj kolibi. U džepu vašeg kaputa.

McLeod se iskreno zaprepastio.

— Ne znam odakle ona tamo. Ne znam ni kako je moj stari revolver dospio u kanjon Crow Rock. Priznajem samo jedno: pucao sam za njima i možda ubio Naylora, ali s tom krađom goveda s ranča HL nemam baš nikave veze.

— Vi ste bili dobar prijatelj s Joeom Laneom, zar ne? A on je poginuo u krađi stoke.

— Jutros je bio ovdje javni tužilac. Pitao me je imam li branitelja. A što će meni branitelj? U obrani sam pucao i ubio, navodno, Naylora. To je sve.

Hashknife se smijulio dok je nametao cigaretu.

— Loše vam se piše, McLeode. Ja vam vjerujem da niste bili s Laneom u krađi stoke.

— Hoćete li moći dokazati da nisam lopov?

— Pokušat ću, ali sve je protiv vas i mene. Nikome ni riječi od sada. Jeste me razumijeli? —

upitao ga je ozbiljnim glasom Hashknife.

Kad se Hashknife vratio u šerifov ured, k šerifu je upravo došao javni tužilac. Hashknife i Seleepy ostavili su šerifa i javnog tužioca da nasamo popričaju, a oni su se zaputili u prodavaonicu mješovite robe. Kad su izašli za njima je dotrčao šerif. Po njegovu držanju zaključili su da je vrlo uzbuđen.

– Tužilac mi je naredio da uhapsim Luddena zbog umorstva s predumišljajem.

Hashknife je tiho zazviždukao.

– Ne znam zašto. Mi svi vjerujemo Luddenu na riječ. Već mi je svega uvrh glave. Tužilac će Luddenu natovariti umorstvo s predumišljajem.

– Svi su ti pravnici jednaki. Zaboravljaju da pravda ima zavezane oči. Stoga ja volim sve svoje slučajeve riješiti izvan suda.

– Ali ja imam svoje obaveze kojih se moram držati.

I tako je šerif protiv svoje volje morao odjahati na ranč HL da privede Hanka Luddena, a Hashknife i Sleepy otidoše u salun »War Paint« na partiju biljara.

Nisu još ni počeli igrati kadli u salun utrča Dayne s ranča »Five Box«.

– Je li tko vidio doktora? - upitao je uzbuđenim glasom.

– Zar se netko razbolio? - upitao ga je barmen.

– Nastradao je Amos Hardy!

– Što se dovraga dogodilo? - upitao ga je Hashknife.

– Poginuo je Amos Hardy. Koji kilometar izvan grada oteo je uzde Corlissu, šibnuo konje i

kočija se izvrnula u duboku jarugu. Corliss je nekako iskočio i spasio glavu. Amos je ostao na mjestu mrtav - izvjestio ih je Dayne.

Dva sata kasnije i šerif se vratio u grad. Doveo je Hanka Luddena u zatvor. S njima je došao i Armadillo Jones. Sleepy im je rekao što se dogodilo s Amosom Hardyem.

– Tko zna što me još čeka? - zavapio je bespomoćno šerif. – Dosta mi je svega!

– I meni! - zasiktao je Armadillo. – Da mi je samo dohvatiti u ruke onog umišljenog javnog tužioca.

Kad su to čuli, Hashknife i Sleepy su se pogledali ispod oka i prasnuli u smijeh.

– Idem. Moram vidjeti Mary Lane. Moram joj kazati istinu.

– Izbacit ćete iz kuće - opomenuo je šerif Armadilla.

– Možda i hoće, ali moram joj kazati koliko joj otac pati. Ne dođe li da ga vidi, Hank će bezvoljno dopustiti da ga objese za nešto što nije htio učiniti.

Zakrenuo je u prvu ulicu te pošao poprijeko starog parka prema kući Laneovih koja se nalazila na suprotnom kraju grada. Vrata na ogradi cvjetnjaka ispred kuće tužno su zacviļjela kad ih je otvorio. Pošao je stazicom prema ulaznim vratima. Čuo je kad je Mary otvorila vrata.

– Što hoćeš? - upitala ga je tihim glasom dok je Armadillo skrušeno gledao u zemlju. Nije se usudio da je pogleda u oči.

– Došao sam, Mary - počeo je tiho - premda su mi rekli da nas ti više ne želiš vidjeti.

– Nikada ja to nisam kazala, Armadillo, ali poslije onoga što se dogodilo...

– Razumijem ja tebe. Užasan je to udarac za tebe. Ali i za nje-ga. Srce mu je prepuklo. Ostario je sto godina. Dao bi svoj život da može uskrsnuti Lanea, da ti ga vrati. Mi smo dvije stare budale, Mary. Zaboravili smo da ste vi mladi.

– Prekasno je sada o tome raspredati - odvratila mu je. – Svejedno, ipak, žao mi je oca.

– Oca su ti danas uhapsili zbog toga što je ustrijelio Lanea - otvoreno joj je kazao Armadillo bez okolišanja.

– Što? - zaprepastila se Mary, pa brzo poslije toga upitala: – Mogu li mu pomoći?

– Možeš. Samo ti mu možeš pomoći. Razgovaraj s njim. Utješi ga, molim te. Budi uz nje-ga. Inače će mu srce svisnuti od tuge. Jer, on to nije namjerno učinio. Nije, časna riječ.

Mary je brzim koracima ušla u kuću. Stavila šešir na glavu i pošla s Armadillom u gradski zatvor gdje su našli samog Hashknifea, budući da je šerif morao otići na ranč »Five Box« na uvidaj.

– Ja čuvam zatvorenike - pohvalio im se Hashknife pošto se rukovao s Mary. Zatim je zaključao vrata šerifova ureda.

– Dovest ću vam ga ovamo u sobu da s njim na miru možete razgovarati. Kad završite razgovor zaključajte ga ponovo u ćeliju - kazao joj je Hashknife. Prije nego što je otišao, ostavio joj je ključeve ćelija.

U salunu »War Paint« našao je uz šank Sleepya u društvu s nekoliko kaubojja s obližnjih

rančeva. Svi su uzimali za gotovo da je Ludden ustrijelio Lanea jer ga je zatekao u krađi goveda. Zato su svi ogorčeno prigovarali hapšenju Luddena i htjeli znati što im je činiti, uhvate li i oni kradljivce stoke na djelu.

– Napisat ćeš im propisano biljegovanu molbu da se lijepo vrate odakle su i došli - rugao se bradati kauboj.

– Ili, propisno ih opsuj - dodao je drugi.

– I bit ćeš uhapšen zbog kleveta i uvrede - napomenuo je treći, na što su svi ostali prasnuli u grohotan smijeh.

Kad se Hashknife vratio u šerifov ured, Mary više nije tamo zatekao. No, zatekao je šerifa. Sjedio je zamišljeno za svojim stolom. Izvukao je iz džepa smotak papira i još neke sitnice i sve to stavio na stol:

– Hardyeve stvari - promrm-ljao je.

– Smijem li pogledati te papire? - upitao ga je Hashknife.

– Zašto ne? Izvolite - odgovori šerif.

Među papirima bilo je nekoliko osobnih i poslovnih pisama i brzojava.

– Morate javiti njegovoj tvrtki da je poginuo - reče mu Hashknife, pa nadoveže uzgred: – A kada je preslušanje Luddena?

– Sutra prije podne. Sud će zasjedati prekosutra. Ročište je već određeno.

– Ne vidim kako će sud utvrditi da Joe Lane nije ubijen dok je krao stoku.

– Ne znam ni ja, ali cijeli grad o tome bruji i javni tužilac morao je odrediti ročište. Stari Hank neće da uzme odvjetnika.

— Zacijelo nije svjestan što mu se sprema, ako ja ne pobijem navode optužnice - reče Hashknife, a šerif se u čudu zagleda za njim, te mu dobaci: — Prihvatili ste se, bogami, vražjeg posla, Hashknife!

Cim je izašao iz šerifova ureda, Hashknife je prešao ulicu i ušao u salun s Moonom i Dayneom koji su upravo stigli u grad s ranča FB.

Barmen je, očito, vodio glavnu riječ.

— Nikada on neće moći prikliještiti starog Luddena - dobacio mu je Moon.

— Vraga neće! - usprotivio mu se barmen. — Zakon može prikliještiti koga hoće. I mene i tebe. Nema izmaka lukavu pravniku kad te jednom uzme na zub.

— A i ti nećeš umaknuti kazni - opomenuo je Sleepy barmena.

— Prodaješ nam razvodnjen viski a to je protuzakonito.

I prije nego što se zbunjeni barmen dosjetio što da odgovori Sleepyu, Hashknife se ugu-rao do Sleepya i počastio sve prisutne pićem kako bi popravio neugodan dojam što ga je na sve ostavila Sleepyeva zlobna primjedba.

— Bila je riječ o Hanku Luddenu - podsjetio ih je Hashknife da razgovor skrene na drugu temu. — A da li je vama ikada palo na pamet što će značiti za vas i sve susjedne rančeve ako Ludden bude osuđen što je ustrijelio kradljivca stoke?

— Znamo mi to. Kako ne bi znali - kimnuo je glavom Moon.

— Više se nitko neće usuditi da upuca kradljivca ako nije poveo sa sobom nekoliko odvjetnika i

ako za to nema pismeno dopuštenje suda.

— Tako je. Stoga morate učiniti slijedeće, momci. Cijela optužnica je neosnovana, ali ne smijete ništa prepustiti slučaju. Sakupit ćete što više govedara i dovesti ih na sud. To će sud dovesti u neugodan škripac i morat će osloboditi Luddena. Razumijete?

— Kako ne bi razumijeli. Ionako nam je ovih zakona preko glave - napomenuo je Moon.

Popili su svi još po jednu za uspjeh. Hashknifeova zamisao naišla je na sveopće odobravanje. Hashknife je potegnuo Moona na stranu.

— Neka dođe i O'Day. Nagovorite ga. Njegov je glas važan a i sama činjenica da je došao imat će svoju težinu.

— Kazat ću mu. Ne znate vi još što je sve on kadar učiniti. On veli da ste vi mali bog od slame, Hartley.

— I jesam. Bistriji sam od drugih ljudi. Ali tu nema pomoći. Takav sam se rodio.

— Ahaa - blenuo je Moon ble-savo u Hashknifea. — Reći ću ja to momcima.

— Recite, recite. - Hashknife se zaputio u stražnju sobu k biljarskom stolu, a Moon se vratio k šanku.

— Ti, od koje je sorte onaj tvoj drugar? - upitao je Moon Sleepya.

— Hashknife? - Sleepypogleda iskosa u Moona. — Kazat ću ti istinu... On ti je čaknut u glavu.

— Časna riječ?

— Da. - Sleepy je slegnuo ramenima. — Čovjek to nikada ne bi rekao za svog druga da nije

istina. Zar bi?

– Ummm! - Moon baci letimičan pogled u Hashknifea. – Ne, zacijelo ne bi. Štošta sam već čuo o njemu.

– Doista? Ali to je nekad bio, najvještiji čovjek - za sve. Ali sada - potresao je žalosno Sleepy glavom.

– Rekao mi je da je on mali bog - sa strahopoštovanjem izusti Moon.

Sleepy su suze vrcnule na oči koliko se susprezao da ne prasne u smijeh.

– Dobar je on samo ako ga pustiš na miru.

Kad su Moon i Dayne izašli iz saluna, Sleepy je prišao Hashknifeu za biljarski stol.

– Što ste to ti i Moon šaputali za šankom?

– On misli da si lud. Zar si mu rekao da si mali bog.

– Tako nešto - nacerekao se Hashknife, ali se odmah i ozbiljio dok je kredom mazao štap za biljar. – Mogao bih i biti, Sleepy. Mali bog u krajini Twisted River, ako se odviše ne varam.

Sleepy se uspravi i zagleda u Hashknifea.

– Došlo je vrijeme da mi kažeš kada ćeš to biti.

– Uskoro - zamišljeno će Hashknife. – Možda griješim, ali čini mi se da mogu pročitati što je uz neka imena zapisano u zvijezdama Velike knjige.

– Dobro je to - reče ozbiljno Sleepy premda mu Hashknife ni jednom riječi nije dao naslutiti što je sve otkrio.

– Znaš li tko ti je poslao ono pismo što te je šest mjeseci čekalo u Calumetu?

Hashknife potrese glavom.

– To mi sada uopće nije više važno.

Stajali su nekoliko minuta šuteći i promatrali položaj kugli na biljarskom stolu, a zatim su kao po prešutnom dogovoru bacili štapove na stol i izašli iz saluna, te sjeli u hladovinu na trijemu, leđima okrenuti zidu.

XI

Hapšenje Hanka Luddena zbog toga što je ubio kradljivca stoke bilo je izravna pljuska svim rančerima jer se takovo nešto nije još dogodilo u tim krajevima. Stoga su manje-više svi rančeri došli na saslušanje Luddena kako bi mogli glasno prosvjedovati.

Macey, javni tužilac, saznao je za Hashknifeovu nakanu da brani Luddena i pozvao ga u šerifov ured gdje ga je opomenuo neka se okani ometanja zakona.

– Ja da ometam zakon? Oslobodi bože! - nacerekao se Hashknife.

– Sa sudnicom punom neprijateljski raspoloženih kauboja, sudac se neće usuditi donijeti presudu protiv Luddena.

– Neće, jer za nju nema ni razloga.

– Dobro, a što će vam onda svi ti kauboji?

– Zar se plašite glasa naroda? - nasmiješio mu se Hashknife u brk, pa nadovezao ozbiljnim glasom: - Slušajte, Maceyu, ja sam došao ovamo da razriješim jednu veliku zagonetku.

– Ja ne vjerujem u te vaše zagonetke - odbrusi mu s prezirom javni tužilac.

– To sam i mislio.

– A koja je to zagonetka koju vi pokušavate riješiti, molim vas? - unatoč svemu tužilac nije mogao odoljeti znatiželji.

– Čuli ste, zacijelo, za ranč Hard Luck?

– Svakako, samo u tome nema nikakve misterije.

– Možda to za vas i nije misterija kada goveda s ranča HL nestaju mjesec za mjesecom i nitko ne zna gdje su.

Javni se tužilac kiselo nasmiješio.

– Čuo sam nešto i o tome. Možda u tome i ima nešto zagonetno, samo svi ostali događaji u vezi s tim nestankom nisu ni malo zagonetni. Kakve to veze ima sa suđenjem Hanku Ludde-nu?

– Ta, on je ustrijelio jednog kradljivca stoke. Nije li?

– Meni se čini - odvratio mu je javni tužilac svečanim glasom - da nas ovaj razgovor nikamo ne vodi. Ja sam htio da vas opomenem da ne ometate rad mog suda s nahuškanim kaubojima, a vi me uvlačite u razgovor o nekakvoj misteriji.

– Što znači da niste odviše zatucani pravnik - nasmiješio mu se Hashknife. – Macey, evo kako stoji vaša parnica. Hank Ludden nema branitelja. On ni s čim ne može dokazati svoje navode. On ne može pobiti ni vaš navod da je namjerno ubio Joea Lanea. Ali ni vi nemate nikakva opipljiva dokaza da ga je Ludden namjerno ubio s predu-mišljajem. Stavite na vagu vašu maštu nasuprot Luddenove riječi i samo bog zna što će poro-ta odlučiti. Želite li vi osudu da

je Ludden kriv ili da pravda bude izvršena?

Tužilac je piljio u Hashknifea nekoliko trenutaka.

– Da pravda bude izvršena, dakako - rekao je napokon.

– Onda prestanite jadikovati da vas smeta što su kauboji nahrupili u sudnicu. Zaboravite sudsku proceduru i prepustite meni da vodim predstavu po svom nahodenju.

– Ali vi ne smijete... - počeo je Macey prosvjedovati, ali šerif ga je prekinuo u pola rečenice: – Ostavite Hartleya jer on zna što radi. Ja čvrsto vjerujem u njega.

– Dobro - pokunjeno će javni tužilac - ali sud pravde mora održati određeno dostojanstvo bilo da je ročište u velegradu ili u stočarskom naselju usred prerije.

– Sud neće izgubiti ni trunka dostojanstva - potvrdio mu je Hashknife uz blag smiješak.

Hashknife je požurio preko ulice u salun »War Paint« u koji su se već bili natiskali kauboji koje je Moon doveo u grad. Moon mu je rekao da će i O'Day doći. I Corliss mu je prišao, hramajući poslije nesreće. Rukovao se s Hashknifeom.

– Imali ste vražju sreću - kazao mu je Hashknife.

– Bogami jesam. Iskočio sam u zadnji čas. Kad počinje pre-slušanje? - upitao ga je Corliss.

– Tek što nije počelo. Dovedite svoje momke u prve redove u sudnici. Hoćete li?

– Svakako odvratio mu je samouvjereno Corliss.

Hashknife pozva rukom vlasnika saluna. – Smijem li posu-diti ploču na kojoj se ispisuju

bodovi u biljaru?

– Možete, ali mi je morate vratiti. Nemam druge – odgovori mu vlasnik saluna.

– Vratit ću vam je čim završi rasprava u sudu – reče Hashknife. Skinuo je ploču s klina iznad biljarskog stola i iznesao je kroz stražnja vrata saluna dok je vlasnik u čudu zurio za njim.

– Što će mu ta ploča? – zapitao ga je Dayne.

– Što ti ga ja znam – odvratio mu je vlasnik saluna i slegnuo je ramenima.

Hashknife je odnio ploču u sudnicu. Otvorio je vrata. Sudnica je bila prazna. Uz nekoliko redova klupa, ostalo su bile stolice s dugačkim prolazom po sredini dvorane koja je bila dvadesetak metara dugačka i desetak metara široka s prostorom od tri metra otprilike za stol suca, stolice za porotu i sve ostale koji sudjeluju u raspravi.

Prišao je zadnjem zidu iza sučeva stola. Iznad sučeva stola bilo je nekoliko čavala zabitih u zid. Objesio je ploču o klin malo udesno od sučeva stola tako da je svi u sudnici mogu dobro vidjeti. Zatim je na njoj kredom nacrtao nekoliko slova prije nego što ju je objesio tako da je prednju stranu sa crtežima okrenuo k zidu. Potom je sjeo na klupu u prvom redu, namotao cigaretu, zapalio je i čekao početak rasprave.

Nije dugo sjedio sam. Uskoro se pojavio Sleepy. Sjeo je uz Hashknifea i zablenuo se u ploču.

– Održat ćeš im predavanje? – upitao ga je.

Hashknife samo kimne.

– Upravo se dovezao O'Day

– reče Sleepy baš u času kad su se zalupila vrata. Long How uno je O'Daya u dvoranu.

– Sjednite ovdje pokraj mene – pozvao ga je Hashknife.

– Hvala ti Longe – reče O'Day kada ga je Kinez spustio na klupu uz Hashknifea. – Sada možeš otići u gostionicu Peking k tvom prijatelju na razgovor. Poslat ću po tebe kad završi ovaj cirkus.

Čim je Kinez otišao, O'Day se obratio Hashknifeu.

– Čuli ste valjda kako je završio Amos Hardy? Siroti blešan. Oblokao se kao svinja. Corliss mi reče da je Hardy htio da mi vrati milo za drago što sam ga jednom opsovao na pasja kola. – O'Day je uzdahnio. – Tako vam je to u životu. Čovjek snuje, a Bog određuje.

– Tako mu je bilo pisano – kratko je napomenuo Hashknife.

– Rekoše mi da bi stvari mogle okrenuti po zlu za starog Luddena. Već dvije godine ne razgovaramo, ali sada bih mu želio kazati da držim palce da se izvuče.

– Bit će vam zahvalan. Jučer ga je u zatvoru posjetila njegova kći. Rekao bih da su se pomisli – reče Hashknife.

– Da barem jesu. Ona je vrlo draga osoba. Sjećam je se dok je bila mala djevojčica.

Ljudi su počeli ulaziti u sudnicu. Armadillo Jones sjeo je u prvi red. Hashknife je zapazio da je Armadillo tako namjestio opasač da su mu korice s revolverom ležale u krilu. O'Daya je pogledao s visoka kao da ga i ne poznaje, a Hashknifeu se nasmiješio.

Uskoro su sva mjesta bila popunjena. Tužilac je očima kružio po dvorani, a zatim je prišao Hashknifeu.

— Ne sviđa mi se ovo što vidim. Ako imate ikakva utjecaja na ove ljude, molim vas da im se obratite prije nego što počne preslušanje — šapnuo je tužilac Hashknifeu.

Hashknife je samo kimnuo glavom.

— Ja ću se starati da sve prođe u redu.

— Dobro. Hvala.

Tri kauboja s ranča »Five Box« ušla su zveckajući ostrugama. Došli su do sučeva stola i stali se ogledavati oko sebe. S lijeve strane sučeva stola bilo je dvanaest stolica za porotu. Kauboji su zauzeli tri stolice.

— Oslobodi me bože, ne bih volio biti optužen uz ovakovu porotu! — netko je dreknuo iz stražnjih redova. Svi su prasnuli u smijeh. Kauboji su se nelažno promeškoli na svojim stolicama. Očito, nisu ni sanjali da su toliko upadljivi. Moon je ustao i otvorio prozor na što je netko u dvorani zapljeskao. Moon je ponovo sjeo i obrisao znoj s čela.

Trenutak kasnije u dvoranu su ušli šerif, Hank Ludden i Mary Lane. Nastao je tajac u sudnici. Oni su u mrtvoj tišini prišli stolu s desne strane. Sjeli su. Armadillo je ustao sa svog mjesta u prvom redu i pridružio im se.

Ludden se doimao starim i umornim, ali u očima su mu se zrcalile iskrice smiješka dok je nešto šaputao s Mary. Duga mu je kosa bila nepočešljana. Svoje je velike šake držao na stolu

dok je ispod kuštravih sijedih obrva virio u svjetinu što se okupila u sudnici.

Sudac koji je predsjedavao suđenju, ušao je naglo u dvoranu. Kad nije obavljao dužnost suca, taj je čovjek radio za prevozničko poduzeće koje je držalo prugu poštanskim kočijama između Arapaho Citya i Cosca. Bio je predebeo da bi mogao dolično i dostojanstveno izgledati i odveć nevješt za sudački posao da bi se doimao staložno i mudro.

Obrisao je rupcem čelo, kimnuo glavom javnom tužiocu i spustio se svom težinom u stolicu. Netko je iz sudnice doviknuo u tom trenutku: — Ne boji se Hanke, svi smo uz tebe!

Ludden se nasmiješio. Javni tužilac prostrijelio je Hashknifea mrkim pogledom. Hashknife je ustao i pošao do crne ploče. Na njoj je napisao velikim slovima:

S druge strane ove ploče je odgovor na misterij u krajini Twisted River

Zatim je spustio kreu u džep. Sve oči u sudnici bile su uprte u ploču, a čuli su se glasovi nekih koji su glasno čitali. Sudac i javni tužilac zagledali su se najprije u ploču, pa zatim u Hashknifea.

— Okreni je! Što čekaš? — doviknuo mu je neki nestrpiljivi kauboj i dvoranom se ponovo prolio žamor. Svi su se pitali što mu to znači.

— Da čujemo koji je to misterij — doviknuo mu je Corliss.

Hashknife se leđima naslonio na zid. Oči je upro u javnog tužioca.

— Smijem li kazati nekoliko

rijeći? — upitao ga je.

— Čini mi se da ćete morati — odgovori mu tužilac.

— Svi smo došli ovamo — počeo je Hashknife mirnim glasom — da vidimo i čujemo može li se po zakonu osuditi Hank Luddena za umorstvo s predumišljajem. Zakon nema dokaza da je Hank Ludden s predumišljajem ubio Joea Lanea, a Hank Ludden nema obrane.

Hashknife je trenutak šutio, a zatim je nastavio:

Najprije se moramo vratiti nekoliko mjeseci unazad u vrijeme kada je meni neki neznamac poslao pismo iz Arapaho Citya u kojem me opominje da će opasno završiti po moje zdravlje, dođem li za upravitelja na ranč HL. Tada, ništa nisam razumio od svega toga. No, svojedobno, Amos Hardy savjetovao je Hanku Luddenu da me pronade i ponudi to mjesto. Dao mu je čak i moju adresu u Calumetu. Pismo Hanka Luddena imalo je na poledini omotnice adresu pošiljaoca s napomenom da mu se vrati u roku od deset dana. I pismo mu se vratilo, jer me nije zateklo u Calumetu. Dok, ono drugo nepotpisano pismo nije dakako imalo adrese pošiljaoca i dočekalo me je u Calumetu i tako sam bio opomenut: ako mi je stalo do zdravlja i života, da se klonim Arapaho Citya i ponuđenog posla na ranču Hard Luck.

Kad je sve to izgovorio, Hashknife se suho nasmijuljio i ogledao po sudnici. Svi su bili nagnuti naprijed i napeto ga slušali.

— Tako — nastavio je Ha-

shknife — Sleepy i ja dojahali smo ovamo da vidimo zašto sam dobio to prijeteće pismo, kadli natrapasmo na ubojstvo. Vidjeli smo čovjeka kad se izvalio sa sedla na prašnu cestu, a koju minutu kasnije netko je i na nas zapucao. Mi tada nismo znali da to puca Ludden. Mislio je da smo mi ona dvojica kradljivaca stoke koji su bili zajedno s onim koga je ustrijelio.

Međutim mi smo mu nekako umaknuli. Vratili smo se u velikom krugu na cestu i mislim da nas je Hank Ludden gonio do grada gdje je odmah potražio šerifa i otišao s njim natrag na cestu po ubijenog kradljivca stoke, da bi na svoju veliku žalost utvrdio da je ustrijelio svog zeta. Pošto smo mi umaknuli Luddenu, Sleepy i ja čuli smo još jedan hitac, opaljen sa zapadne strane od nas. — Kako nam je sunce sjalo u oči, konj i poginuli jahač pojavili su se ispred nas kao hitra sjena, tako da čak nismo mogli zapaziti ni boju dlake konja prije nego što je nestao u šikari.

Hashknife je zašutio trenutak dok je pažljivo pogledom prelazio po nazočnima u sudnici, kao da ne zna nastaviti započetu priču a onda odlučno nastavi:

— Ja ću vam sada dokazati da Hank Ludden nije ustrijelio svog zeta, pomoćnika šerifa Joea Lanea.

Sudnica, kao da je eksplodirala. Iz duboka muka u prvom trenu, najednom je provalio zaglušan žamor i galama zatim i smijeh. Hank Ludden je ustao. Zapiljio se u Hashknifea ispod svojih gustih obrva.

— Ako nije on, tko ga je onda

ubio? — zaprepašteno će šerif.

Hashknife je podigao ruku da utiša galamu. Čekao je dok se žamor nije slegao.

— Ja ću vam dokazati da su kradljivci stoke ubili Joea Lanea. Samo molim mir i tišinu! Nisam ovdje da vi me ispitujete.

— Sada će nam još kazati da McLeod nije ubio Naylora! — izderao se netko iz dvorane.

— I nije! — potvrdio je Hashknife, a njegov je odgovor odjeknuo kao prasak biča.

— A tko je onda ubio Naylora? — upitao ga je netko iz drugog reda dosta glasno da su ga svi mogli čuti.

— Hank Ludden!

— Za ime božje! Što nam taj još neće reći — javio se neki kriještav glas.

— Objasnite!

— To nije moguće!

— Hank tada nije bio ni blizu McLeodove kolibe!

— Vi ste ludi, čovječe!

Svi su vikali u jedan glas, pa su povici postali nerazumljivi i nerazgovjetni.

— Mir! — Šerif je skočio sa svog mjesta i izderao se iz sveg glasa. — Sjednite i šutite!

Hashknifeove su se usne rastegnule kao da će se nasmiješiti, ali oči mu ostadoše tvrde kao kremen dok je čekao da svi umuknu. O'Day je piljio u njega kao da ga prvi put vidi. Sleepy je pak iz opreza i neopazice potegnuo korice s revolverom bliže ruci. Bojao se da bi moglo doći do krvave gužve.

Ludden je ostao stajati naslonjen na jednu ruku uprtu o stol. Nije skidao očiju s Hashknifea, pitajući se može li vjerovati Hashknifeovim riječima. Svi su

prestali galamiti poslije šerifova naređenja, pa je Hashknife mogao nastaviti svoje izlaganje.

— Hank Ludden je vidio tri kradljivca stoke kod korala na starom ranču U8. Prežigosavali su tamo goveda. Jednog je ustrijelio a dva su mu pobjegla.

— Joe Lane — nastavio je Hashknife — na svom putu do ranča »Five Box«, požurio je prema mjestu odakle je čuo pucnjavu. Naletio je na dva kradljivca stoke koji su ga ubili, misleći, najvjerojatnije, da je Joe u dosluhu s Luddenom. Kradljivci su znali da je jedan od njih pogođen. Morali su ga naći i sakriti, jer nađe li ga tamo šerif, to bi bio kraj za njih. Prepoznao bi ga i po njemu otkrio tko su ostala dvojica. Stoga su zamijenili Joeovo tijelo s tijelom svog mrtvog druga. Hank Ludden nije znao za tu zamjenu, jer on je prvi put pogledao lice mrtvacu tek kad se tamo vratio sa šerifom iz grada.

Hashknife malo predahne pa nastavi:

— Kradljivci su odnijeli tijelo svog druga sa sobom. Trebalo je još samo naći valjanu izliku za njegovu smrt, pa su stoga, tobože zbog ovaca, zapodjenuli svađu i pucnjavu sa Scottom McLeodom kod Scottove kolibe i podmetnuli mu ubojstvo.

Hashknife je naglo zašutio. Okrenuo se na peti kao zvrk i preokrenuo ploču na drugu stranu da su svi u sudnici mogli jasno vidjeti debelim crtama kredom nacrtan žig HL i tankim crtama kako je prepravljen u savršen žig ranča »Five Box« od pet jednakih četvorinica po-

slaganih u oblik križa jednakih krakova.

Takav rasplet bio je toliko neočekivan i iznenađan da su i sami počinioči, Moon i Dayne u prvi tren ostali kao gromom ošinuti, ali bolje se nije osjećao niti Corliss, koji je bio duhovni začetnik tog vražjeg plana.

Iz sudnice se moglo izaći samo na dva izlaza: kroz dvoranu između redova stolica i kroz otvoren prozor. Corliss je znao da se ne bi mogao dohvatiti prozora. I znajući da ga samo čudo može spasiti, skočio je na Hashknifea čim je Hashknife okrenuo ploču. Potegnuo je revolver u trku, opsovavši glasno Hashknifeu majku koja ga je rodila. Hashknife se nagoniski izmaknuo nasrtaju Corlissa, ustuknuvši korak bliže zidu, u istom trenu kada je Sleepyev revolver rignuo vatru prije nego što je i jedan od njih uspio zapucati. Corliss posrne ustranu, a revolver mu ispade iz ruke.

Moon i Dayne poskočiše prema prozoru, ali prekasno, Hashknife i Sleepy pucali su za njima, a na toj blizini nisu mogli promašiti. I Dayne i Moon učiniše očajan napor da se održe na nogama i stignu do prozora. Dayne je svojim leđima djelimice zaklanjao Moona kome je bilo više stalo da pobjegne negoli da se bori. Dayne se zavrtio na mjestu i pao leđima okrenut zidu. Njegov jedini hitac okrznuo je ploču i sasuo Armadillu u lice i oči kišu sitna iverja. Revolver mu je zazveketao po podu i on je podigao ruke uvis.

Moon je pao pogoden, a da

nije dospio opaliti nijedan hitac.

Hashknife je preskočio preko Corlissova tijela i odvojio Moona od Daynea. Bilo mu je dovoljno da baci letimičan pogled i da vidi da s njime neće imati neugodnosti. Okrenuo se zatim prema Corlissu koji je bio na samrti. Podigao je glavu u namjeri da nešto kaže. Hashknife je dao svima oko sebe rukom znak da želi tišinu i uzbibana se svjetinja umah smirila da bi čula što će im još reći Corliss.

— O'Day nije znao - izustio je s mukom i zaklopljenih očiju Corliss. — Sve se slaže. Moon je kazao da ste vi... mali bog...

I to bijaše sve. Sudnica se začas ispraznila dok je liječnik imao pune ruke posla s Monom i Daynom. Ljudi su ostali okupljeni ispred zgrade suda. Čekali su da vide Hashknifea. Iznijeli su O'Daya na ulicu i posjeli ga na rub drvena nogostupa. Lice mu je bilo zgrčeno od zaprepašćenja a usne su mu se nijemo trzale.

* * *

Ljudi su se okupili oko Hanka Luddena, Mary Lane i Armadilla Jonesa. Rukovali su se s njima i čestitali im. Hank Ludden, činilo se, kao da nije bio svjestan što se oko njega događa. Šerif je izašao iz suda i zaustavio se pokraj Hashknifea, koji je ispred njega izašao iz sudnice.

— Hartleye, čestitam vam od sveg srca - rekao mu je s puno divljenja šerif. Oko njih su se i dalje skupljali; tražeći od Hashknifea da im objasni kako mu je pošlo za rukom da raskrinka Corlissa i njegove kaboje.

— Uglavnom, sve sam vam

već kazao u sudnici - odgovorio im je Hashknife. — Znao sam da mora postojati neki način kako da se izmijeni žig ranča HL u žig ranča »Five Box«. Čuo sam k tome da je Corliss bio zadužen za sve gospodarske poslove, pa i prodaju goveda s ranča »Five Box« otkako je O'Day postao nepokretan. Corlissu nije bilo teško da prežigovše goveda ukradena s ranča HL i proda ih kao O'Dayevo stado. Da sam mogao stupiti u vezu s Amosom Hardyem prije nego što je poginuo, bio bih uspio da pregledam i provjerim sve njegove kupoprodajne ugovore i ustanovio bih da je kupio više grla nego što je novaca dobio O'Day. Ali u to vrijeme nisam bio siguran da i O'Day nije upleten u krađu krava s ranča HL. Amos Hardy je plaćao u gotovini. O'Day je dobivao novac za svoja goveda, a Corliss, Naylor, Moon i Dayne za goveda koja su krali s ranča HL. Oni su čak pokušali da ubiju Sleepy i mene kad smo bili u McCallvilleu.

— Corliss je bio vrlo lukav čovjek, ali učinio je veliku grešku kad nas je htio ubiti kroz prozor saluna u McCallvilleu. Oni su nam i uništili udarne igle na puškama koje smo posudili od šerifa, tako da ne bismo mogli na njih pucati iz velike daljine, iz dna kanjona Crow Rock. Računali su da ćemo se vraćati kroz kanjon Crow Rock po danu i da ćemo im biti laki cilj. Mi bismo to vjerojatno i učinili, da se nisu prenaglili i pucali u nas kroz prozor saluna.

Poslije kraćeg predaha nastavio je:

— Ostavili su cedulju s porukom u McLeodovu kaputu, jer su predmnijevali da ćemo je, šerif i ja, tamo i naći. Zbog te smo poruke Sleepy i ja otišli u McCallville i umalo to platili glavom.

— Htio sam biti siguran u svoje pretpostavke, a nisam mogao sve dok nije poginuo Amos Hardy. On je tvrdio da sa sobom nosi popis svih kupoprodajnih ugovora sve do jedne krave koju je ikada kupio od Dutcha O'Daya i da će taj popis pokazati O'Dayu. Kada je ipak šerif donio sve stvari koje je našao u džepovima pokojnog Amosa Hardya, među njegovim papirima više nije bilo tog popisa.

— Corliss je, znači, ubio Hardya da bi se domogao njegovog popisa. Nije smio dopustiti da O'Day sazna koliko je njegovih krava kupio Amos Hardy, jer tad bi mu bilo jasno da je Amos Hardy platio mnogo više grla nego što je on, O'Day, dobio novca za njih. Stoga je Corliss ubio sirotog Amosa Hardya i oduzeo mu papire, a njegovu je pogibiju objasnio vratolomnom vožnjom.

— Ali ja o tome nisam imao pojma - s mukom je promućao O'Day.

— Sigurno da niste. Jer da ste bili umiješani u taj podli posao vaših kauboja, Corliss ne bi morao ubiti Amosa Hardya.

Hank Ludden prišao je Hashknifeu. Zurio je u nj ispod svojih kuštravih obrva.

— Hartley - bilo je sve što je tiho izustio. Samo toliko. I to je bilo dosta. Hashknife mu je

pružio ruku i čvrsto mu je stisnuo.

— Danas mi je drago što nisam primio vaše pismo, Hanke - nasmiješio mu se Hashknife. — Jer, među zvijezdama je zapisano da će onaj koji vam preporuči moje ime, otići prije mene bogu na račun.

— Točno kažete - jednostavno mu odgovori Ludden.

Mary nije izustila ni riječi, ali pogled njenih očiju, dok je gledala u Hashknifea, bila je za njega najljepša i najveća nagrada.

— Ahhh. Oprostite mi - promucio je O'Day. — Luddenu, moji su te ljudi pljačkali dugo vremena, stavljajući moj žig na tvoja goveda. Ja o tome ništa nisam znao, zato ću ti platiti odštetu i nadoknaditi sve gubitke. Nažalost, to je sve što mi je još ostalo od života.

Okružni blagajnik, mršav i košcat dugonja, progurao se kroz svjetinju i podigao šešir kad je pred sobom ugledao Mary Lane.

— Čestitam - izlanuo je. — Jaa - počeo je otezati svoje završne samoglasnike - upravoo ... razgovarao saam ... s jednim okružnim povjerenikom koji je bioo tamoo u sudnicii... hmhmhm - namignuo je odveć napadno Hanku Luddenu koji mu je prije neki dan dao ček za isplatu mjesečne plaće Mary Lane - ... i oni suu odlučili da i daljee isplaćujem mjesečnu plaćuu Joeu Laneuuu budući da je Joee poginuooo, premaa svjedočenjuu Hashknifeaa, na vršenjuuu svojee dužnostiii... kakooo je too dokazaooo gospodin Hashknife, to jest još stoti-

nu i deset dolara na mjesec.

Mary je, podigavši obrve, zablenuto najprije pogledala blagajnika, a zatim u šerifa koji je, kad je to čuo, ostao otvorenih usta kao riba na suhom. Zatim se okrenuo, te pošao žustrim koracima prema svom uredu. Bilo mu je dosta svega. Hashknife i Sleepy dostigli su ga prije nego što je dospio uhvatiti kvaku na ulaznim vratima. Nešto je mrmljao u pola glasa sam sa sobom, o nekih četiri stotine i četrdeset dolara na mjesec, za Mary Lane.

Širom je otvorio vrata i ušao u svoj ured, ali Hashknife i Sleepy produžili su dalje ulicom prema gradskoj konjušnici.

Njihova soba u hotelu bila je već plaćena, a oni nisu imali ni spomena vrijednu prtljagu. Brže-bolje osedlali su konje i izjahali iz Arapaho Citya tako da su zaobišli grad i odjahali istim putem kojim su i dojahali.

Gradani su još stajali pred sudnicom, pitajući se vjerojatno kad će se pred njima pojaviti Hashknife i Sleepy, ali oni su ponovili ono što su učinili već mnogo puta... pobjegli su od zdušnih zahvala i slavlja.

Potegnuli su uzde i zastali tek kad su stigli ispred ploče s imenom ARAPHO CITY.

— Ovdje će te zadržavanje stajati glave - pročitao je Sleepy glasno poruku koju je neki šaljivac načrčkao ispod imena grada. Pogledao je iskosa Hashknifea.

— Hoćemo li sjahati i potpisati se.

Hashknife je potresao odlučno glavom, bacivši pri tom pogled natrag niz cestu.

– Ne, nećemo, Sleepy. Arapaho City i krajina Twisted River ne traže više ničije glave.

– Za sada - rekao je Sleepy ozbiljnim glasom.

– Ne dijelim tvoje mišljenje, prijatelju!

Sleepy se nasmijao. Trgnuo je glavom prema Arapaho Cityu, te izvadio duhankesu i papirči-

će da namota cigaretu.

– Ipak, potjerajmo konje malo brže! Predugo smo se zadržali u ovom gradu.

– Slažem se, prijatelju! - nasmiješio se Hashknife i podbo konja.

Lagani oblak prašine ukazivao je na kretanje dvojice jahača.

Izdanja za vaš odmor!

VJESNIKOVA
PRESS
AGENCIJA

EROTIKA jedanput mjesečno

EROTSKI ROMAN svakih 14 dana

EROTIKA EXTRA izlazi povremeno

EROTIKA HUMOR izlazi dvomjesečno

TOP svaki tjedan

LASO svaki tjedan

LASO SPECIJAL izlazi povremeno

TRAG svakog 13. u mjesecu

SIRIUS izlazi dvomjesečno

SUPER STRIP svaki mjesec

MAXI SUPERSTRIP izlazi povremeno

TOM I JERRY svaki mjesec

U pripremi:

C.A. Seltzer
Zakon revolvera

PRETPLATA U SFRJ: Sve informacije o pretplati u tu-
zemstvu na telefon 041/341-277

Uplate se šalju na žiro račun NIŠPRO VJESNIK ZA-
GREB, 30101-833-2052 sa naznakom »za pretplatu na list
LASO«. U slučaju poskupljenja lista u toku pretplatnog
perioda pretplatniku se priznaje stara cijena do isteka
pretplate:

Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DEM 33,00,
ATS 234,00, SHF 27,00, HLG 37,00, SEK 116,00, FRF 109,00,
USD 17,00, (avionom USD 20,20), CAD 24,00 (avionom
CAD 28,30), Australia AUD 12,00, (avionom AUD 15,00).
Uplata na devizni račun 30101-620-16-25731-3296911 kod
Udružene banke Hrvatske, Zagrebačka banka, Zagreb
(za »Laso«, izdanje OOUR-a IRI).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marke-
ting, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 1/1 4,000.000 d, c/b stranica 1/1
3,000.000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Re-
publičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku
kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 16. XI. 1973.

Rukopisi se ne vraćaju.

LASO idućeg petka

